

Lefelau Rhybudd yng Nghymru: Canllaw i'r cyfyngiadau ASESIAD EFFAITH CRYNO

Cyflwyniad

1. Daeth Gweinidogion Cymru i'r casgliad bod angen dull o ymdrin â chyfyngiadau rheoleiddiol yng Nghymru a fyddai'n golygu bod gwybodaeth am dynhau neu leddfu mesurau yn cael ei chyfleu mewn ffordd symlach a chliriach. Yn ogystal, roeddent o'r farn bod cysondeb â'r rheolau yn yr Alban a Lloegr yn fuddiol, gan ganolbwyntio'n benodol ar yr hyn sydd wedi gweithio (lle bo hynny'n hysbys).
2. O ganlyniad, penderfynodd y Cabinet fabwysiadu a gweithredu dull haenog o ymdrin â lefelau rhybudd y coronafeirws yng Nghymru. Mae'r canllawiau ar y Lefelau Rhybudd i'w gweld ar wefan Llywodraeth Cymru [yma](#).
3. Nod y ddogfen hon yw cofnodi asesiad o'r effaith y bydd y mesurau a osodir ar bob un o'r pedair lefel yn ei chael ar wahanol fathau o ddemograffeg yng nghymdeithas Cymru.
4. Mae cyflwyno system Lefelau Rhybudd i reoli trosglwyddo'r feirws sy'n cylchredeg yng Nghymru wedi'i gynllunio i gael effaith gadarnhaol ar holl ddinasyddion a busnesau ein cenedl. Bydd y canllawiau ar y Lefelau Rhybudd yn rhoi mwy o dryloywder, eglurder a sicrwydd ynghylch y Lefelau; y mesurau cyfyngu o fewn pob Lefel; a'r dangosyddion sy'n cael eu hystyried wrth wneud penderfyniadau ar symud i lefel uwch neu lefel is. Mae'r dull yn ymateb yn uniongyrchol i alwadau gan fusnesau yng Nghymru sy'n chwilio am ddull haenog sy'n hawdd i fusnesau a'r cyhoedd ei ddeall a'i ddilyn.

Y cefndir deddfwriaethol

5. Daeth Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) 2020 i rym ar 26 Mawrth 2020, ac fe'u disodlwyd wedyn gan Reoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Rhif 3) a (Rhif 4) (Cymru) 2020. Mae modd gweld fersiwn wedi'i chydgrynhau o'r Rheoliadau diweddaraf [yma](#).
6. Mae'r Asesiad Effaith Cryno hwn yn ymwneud â llunio Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif. 5) (Cymru) 2020 a gaiff eu mabwysiadu.

Adolygu'r rheoliadau sy'n gosod y cyfyngiadau

7. Adolygir y Rheoliadau bob pythefnos yn unol â'r dystiolaeth a'r wybodaeth ddiweddaraf; fodd bynnag, o 17 Rhagfyr 2020 bydd hyn yn newid i amserlen adolygu tair wythnos.

Asesiad o effaith y mesurau ar gydraddoldeb

8. Mae tystiolaeth yn dangos bod y coronafeirws ei hun yn cael effeithiau anghymesur ar gydraddoldeb. Mae'n cael effeithiau iechyd mwy difrifol ac yn achosi mwy o debygolrwydd o farwolaeth ymysg pobl hŷn, dynion, pobl sy'n byw mewn ardaloedd mwy difreintiedig, a'r boblogaeth Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd

Ethnig. Mae Gweinidogion Cymru yn cydnabod y bydd rheoli'r feirws a lleihau trosglwyddo yn cael effeithiau cadarnhaol ar gydraddoldeb i'r grwpiau hyn. Mae Gweinidogion yr un mor ymwybodol y bydd mesurau i reoli lledaeniad y feirws yn anochel yn cael effaith anghymesur ar gydraddoldeb, pobl hŷn a phlant, er enghraifft. Felly, dylai lleihau'r effaith ar grwpiau fel y rhain fod yn rhan annatod o'r dull a fabwysiedir ar gyfer rheoli'r pandemig yn barhaus.

9. Fe'n gorfodir i oddef rhai effeithiau andwyol ar sail y risg i iechyd y cyhoedd a'r angen i reoli trosglwyddiad y feirws ond mae cael Ymyriadau Anfferyllo (NPIs) ar waith dros amser – a chan eu bod yn cael eu gwneud yn fwy cyfyngol o bryd i'w gilydd ac yna'n cael eu lliniaru – yn golygu bod yr effeithiau andwyol yn cael eu dwysáu dros amser.
10. Mae lle i liniaru'r effeithiau andwyol mwyaf sylweddol wrth ddethol mesurau (o fewn lefelau Rhybudd) drwy ddarparu pecynnau cymorth ariannol, er enghraifft, ond ni fydd modd mynd i'r afael â'r holl effeithiau anghymesur ac andwyol. Mae rhai o'r effeithiau hynny yn rhai tymor byr ond mae llawer yn debygol o gael effeithiau tymor hwy a gwaethygu'r anfantais bresennol.
11. Ystyrir bod y dull o ymdrin ag aelwydydd estynedig yn Lefelau Rhybudd 1 – 3 yn cael effaith gadarnhaol (mewn termau cymharol) ar lesiant cymdeithasol pobl a all fod yn ynysig ac nad oes ganddynt deulu neu ffrindiau agos gerllaw i greu aelwyd estynedig, gan eu bod yn caniatáu i hyd at bedwar (Lefelau Rhybudd 2 a 3) a chwech (Lefel Rhybudd 1) gyfarfod mewn lleoliad a reoleiddir neu yn yr awyr agored. Fodd bynnag, bydd pobl ar incwm is yn llai abl i fforddio mynd allan i gaffi, bwyty neu dafarn, felly bydd effaith y polisi yn atchweliadol (*regressive*) a gallai olygu na fydd yr hyblygrwydd y darperir ar ei gyfer ar gael iddynt i'r fath raddau. Yn ogystal, er na fydd busnesau lletygarwch yn cael gwerthu alcohol (Lefel Rhybudd 3) gallai hyn arwain at rai pobl yn yfed llai o alcohol, a allai gael effaith lesol ar iechyd y person hwnnw ac ar y teulu ehangach. Fodd bynnag, i rai unigolion gallai hyn annog mwy o yfed gartref gydag amrywiaeth o effeithiau negyddol posibl e.e. mwy o drais domestig.
12. Mae gweithio gartref yn fwy tebygol o fod yn opsiwn i'r rhai sy'n gweithio mewn swyddfa ac mewn swyddi â chyflogau uwch. Ni fydd ar gael i bawb ac ni fyddai'n opsiwn i lawer o alwedigaethau â chyflog is – manwerthu, gwaith gofal, gwasanaethau cyswllt agos a lletygarwch a phobl nad yw eu lleoedd byw yn addas i weithio gartref. Felly nid yw'r cyfle i weithio mewn amgylchedd sy'n 'fwy diogel' ac sy'n cael ei gefnogi gan arferion lechyd a Diogelwch da ar gael i bawb. Mae hyn yn debygol o effeithio ar fenywod i raddau helaethach o ystyried y tebygolrwydd bod mwy o fenywod nag o ddynion mewn swyddi rhan-amser neu swyddi cyflog isel, ac mewn swyddi yr effeithir arnynt. Nid yw gweithio gartref ychwaith yn 'beth da' i bawb ac mae'n llawer mwy heriol i'r rhai sy'n wynebu anfantais economaidd-gymdeithasol. Mae'r gwahaniaethau'n cynnwys: diffyg lle i weithio gartref naill ai oherwydd maint y cartref neu'r ffaith eu bod yn gorfod ei rannu ag eraill; cost a dibynadwyedd band eang; biliau gwresogi a goleuo ychwanegol, ac effaith negyddol bod yn ynysig ar iechyd meddwl a lesiant, yn enwedig dros gyfnod y gaeaf. Gellir gwrthbwysu rhai costau cymudo ond byddai hynny'n dibynnu ar amgylchiadau unigolion.

13. Tynnodd adroddiad yr Is-grŵp Economaidd-Gymdeithasol COVID-19 Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig sylw at faterion yn ymwneud â gorlenwi yng nghartrefi Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig (BAME). Mae hanner y boblogaeth BAME yng Nghymru yn byw mewn eiddo rhent, o gymharu ag ychydig o dan draean o'r boblogaeth wyn. Mae pobl BAME sy'n rhentu yn fwy tebygol o fyw mewn eiddo rhent preifat nag eiddo cymdeithasol ar rent (o'u cymharu â'r cyfrannau tra thebyg o bobl wyn sy'n byw mewn eiddo rhent preifat ac eiddo cymdeithasol ar rent). Drwy Arolwg Cyflwr Tai Cymru (2017-18) rydym yn gwybod, yn gyffredinol, mai yn y sector rhentu preifat mae'r stoc hynaf o dai a chyfran uwch o dai o ansawdd gwael (e.e. tamprwydd neu beryglon eraill). Mae pobl o nifer o grwpiau BAME yn fwy tebygol o fyw mewn tai gorlawn na phobl Wyn Prydeinig. Dim ond 4.9% o bobl Wyn Prydeinig oedd yn byw mewn tai gorlawn (hynny yw, roedd ganddynt lai o ystafelloedd gwely nag yr oedd eu hangen arnynt i osgoi sefyllfa anfoddhaol o rannu ystafell), o'i gymharu â 28.7% o Sipsiwn neu Deithwyr Gwyddelig a 27% o bobl Fangladeshaid; tra bod 19.4% o bobl Dduon a 18.5% o bobl Arabaidd yn gwneud hynny. Mae hyn yn golygu, yn ogystal â rhwystrau sy'n deillio o'r sectorau economaidd y mae Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yn fwy tebygol o weithio ynddynt, nad yw gweithio gartref o reidrwydd yn opsiwn ymarferol i lawer o bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig oherwydd lefelau uwch o orlenwi gartref, o gymharu â phobl Wyn.
14. Ni fydd unrhyw gyfyngiadau teithio y tu mewn i Gymru, ac eithrio yn Lefel Rhybudd 4 lle cynghorir pobl i aros gartref oni bai eu bod yn teithio gydag esgus rhesymol a ganiateir. Fodd bynnag, ni chaniateir teithio i mewn ac allan o ardaloedd lle mae nifer uchel o achosion yn y DU (Haen 3 yn Lloegr, Lefel 3 ac uwch yn yr Alban, a Gogledd Iwerddon i gyd) heb esgus rhesymol yn unrhyw un o'r Lefelau Rhybudd. Mae ein canllawiau'n cynghori'n gryf yn erbyn unrhyw daith nad yw'n hanfodol yn y DU). Er y bydd hyn yn cael effaith gadarnhaol ar lesiant i lawer (oni bai eu bod yn gweithio oriau hir iawn) drwy gael gwared ar amser cymudo o'r wythnos waith, bydd cyfyngiadau ar deithio yn parhau i gael effeithiau negyddol o ran cydraddoldeb. Mae'r rhain yn codi o gyfyngu ar y lleoliadau lle mae pobl yn defnyddio gwasanaethau a chyfleusterau hamdden ac mewn llawer o achosion bydd yn golygu atal pobl rhag cwrdd â theulu a ffrindiau os ydynt yn byw mewn rhannau eraill o'r DU neu dramor. Disgwylir y gall hyn gael effaith andwyol ar bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig, sydd â theulu agos a theulu estynedig yn byw mewn rhannau eraill o'r DU a thramor.
15. Mewn sectorau sydd wedi gweld effeithiau sylweddol oherwydd cyfyngiadau ar fusnesau a gwasanaethau, ac a fydd yn parhau i wneud hynny (yn enwedig ar Lefelau Rhybudd 3 a 4) byddwn yn gweld effaith anghymesur ar rai grwpiau: gweithwyr iau (yn enwedig mewn lletygarwch), menywod (yn enwedig mewn gwasanaethau manwerthu a chyswllt agos nad ydynt yn hanfodol) a phobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig (yn enwedig mewn rhannau o'r sector lletygarwch, swyddi glanhau ac mewn gwasanaethau trafnidiaeth gan gynnwys tacsis.) Caiff dynion eu cynrychioli'n anghymesur mewn sectorau a fydd yn cael eu heffeithio gan y mesurau rheoli arfaethedig gan gynnwys trafnidiaeth a diogelwch, yn enwedig yn gysylltiedig â'r economi yn ystod y nos. O ran effaith economaidd-gymdeithasol, mae awdurdodau lleol a phartneriaid eraill yn adrodd am gynnydd yn nifer y bobl sy'n cael eu cyfeirio at fanciau bwyd, ac yng nghyfran

y bobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau hyn am y tro cyntaf. Cafwyd adroddiadau hefyd bod 24% o famau o gefndiroedd Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yn dweud eu bod yn cael trafferth bwydo eu plant. Mae tystiolaeth dda o gyfnod cynnar y pandemig bod y cyfrifoldebau gofalu ychwanegol sy'n codi o'r pandemig, gan gynnwys gofal plant, yn cael ei ysgwyddo mewn modd anghymesur gan fenywod. Bydd y gofyn ar blant i hunanynysu yn parhau os bydd achosion mewn ysgolion neu leoliadau gofal plant ac, yn seiliedig ar y cyfyngiadau symud cyntaf, bydd y gwaith o ofalu am blant a'u helpu i ddysgu, os bydd dysgu o bell yn digwydd, yn cael ei ysgwyddo'n fwy gan fenywod na chan ddynion. Bydd hyn yn effeithio ar allu rhai menywod i weithio ac ar eu hiechyd a'u llesiant. Mae pryder y bydd hyn hefyd yn cael effaith tymor hwy ar yrfaoedd menywod a'u gallu i gamu ymlaen yn eu gyrfa. Bydd busnesau yng Nghymru yn gallu parhau i fanteisio ar y Cynllun Cadw Swyddi, a fydd yn cynnig rhywfaint o gymorth ond drwy gydol y cyfnod hwn mae'n debygol y bydd mwy o bobl yn cael eu diswyddo neu ddim yn gallu cael gwaith dan gcontract, neu eu horiau'n cael eu cwtogi. Bydd hyn yn cynyddu anfantais economaidd-gymdeithasol ac yn cynyddu nifer y bobl sy'n wynebu heriau sylweddol.

16. Ym mhob Lefel Rhybudd, lle bo hynny'n bosibl, bydd lleoliadau gofal plant, ysgolion a sefydliadau addysg bellach yn agored i bob dysgwr ar gyfer addysgu wyneb yn wyneb ar safle'r ysgol. Mae hyn yn hanfodol er mwyn osgoi creu effeithiau andwyol pellach i blant o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol is, plant anabl a phlant ag anghenion dysgu ychwanegol, a rhai plant o gefndiroedd Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. Bydd unrhyw benderfyniad i symud tuag at ddysgu cyfunol, o dan y cyfyngiadau mwyaf difrifol, yn cael effaith andwyol, er enghraifft, ar deuluoedd incwm is a allai gael eu cyfyngu gan argaeledd TGCh i hwyluso dysgu plant. Mae gennym dystiolaeth glir y bydd cau ysgolion neu gyfyngu amser cyswllt ar safle ysgol, wyneb yn wyneb ag athro, yn cael effaith anghymesur ar blant o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol is, plant anabl a phlant ag anghenion dysgu ychwanegol a rhai plant Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. O'r arolwg plant Coronafeirws a Fi a thystiolaeth arall mae'n fwy tebygol y bydd gan blant Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig lai o le a thawelwch gartref i weithio oherwydd gorlenwi. Yn ystod yr wythnos yn dechrau ar 14 Rhagfyr, gosododd Llywodraeth Cymru gysail trwy ddeddfu i sicrhau, pe bai ysgolion cynradd yn penderfynu cau, y byddent yn parhau i gynnig darpariaeth addysg i ddysgwyr sy'n agored i niwed a phlant gweithwyr hanfodol - a chedwir yr opsiwn i roi'r gyfarwydddeb hon mewn grym eto, yn y dyfodol.
17. Bydd canolfannau cymunedol, cyfleusterau cyhoeddus, megis llyfrgelloedd a chytiau chwaraeon a pharciau sglerfrio yn parhau i fod ar agor ym mhob un o'r lefelau o gyfyngiadau heblaw Lefel Rhybudd 4. Bydd hyn yn cefnogi pob plentyn a pherson ifanc, ond yn benodol plant 7-11 oed o gefndiroedd Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig a oedd yn llawer mwy tebygol o ddweud bod cau canolfannau cymunedol a'r ffaith nad oeddent yn gallu mynd allan wedi effeithio ar eu dysgu (arolwg Coronafeirws a Fi). Roedd plant a phobl ifanc o gefndiroedd Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig ar draws holl ystodau oedran yr arolwg hefyd yn fwy tebygol o ddweud eu bod yn teimlo bod cau llyfrgelloedd wedi effeithio ar eu dysgu. O ganlyniad, o dan gyfyngiadau Lefel Rhybudd 4, bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn cael gweithredu gwasanaeth clicio a chasglu. Bydd rhai

gwasanaethau cyhoeddus hanfodol yn dal i gael eu cynnal o ganolfannau cymunedol yn Lefel Rhybudd 4, gan gynnwys darparu gofal plant.

18. Bydd cadw gwasanaethau cyswllt agos, hamdden a manwerthu ar agor ym mhob cyfyngiad heblaw Lefel 4 yn cael effaith gadarnhaol ar fenywod a phobl ifanc sy'n cael eu cynrychioli'n anghymesur yn y sectorau hyn. Dylai caniatáu i ddosbarthiadau ymarfer corff barhau ym mhob cyfyngiad heblaw Lefel Rhybudd 4 fod yn gadarnhaol i bobl ar incwm isel gan y gallant fod yn fwy fforddiadwy nag aelodaeth o gampfa. Dylai hyn hefyd fod yn gadarnhaol i fenywod sy'n fwy tebygol na dynion o fynd i ddosbarthiadau ymarfer corff. Fodd bynnag, mae'r cyfyngiadau ar letygarwch (yn enwedig ar Lefelau Rhybudd 3 a 4) a'r gofyniad ar y sector adloniant (sinemâu, aliau bowlïo) i gau (Lefelau Rhybudd 3 a 4) yn debygol o gael effaith negyddol ar fenywod, pobl ifanc a phobl o gymunedau Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig sydd wedi'u cynrychioli'n anghymesur yn y sector. Mae'r niwed economaidd hefyd yn debygol o gael ei deimlo gan y teulu ehangach gan gynnwys plant. Yn fwy cyffredinol, mae tystiolaeth gan Cyngor ar Bopeth a'r Resolution Foundation yn dangos nad yw effeithiau cydraddoldeb yn digwydd yn gyfartal a bod pobl anabl, gofalwyr, pobl sy'n agored i niwed yn glinigol a phobl ar incwm isel mewn mwy o berygl o golli eu swyddi.
19. Ystyrir bod galluogi addoldai i aros ar agor ym mhob Lefel Rhybudd – sy'n gofyn am eithriad rhag y rheolau ar gynulliadau - yn hanfodol i liniaru effeithiau negyddol yn y maes hwn.
20. Mae Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb a gyflwynir yn erbyn y mesurau cyfyngu ar bob Lefel Rhybudd i'w weld yn Atodiad A.

Ystyriaethau ychwanegol ac asesiadau effaith eraill

Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol (ECHR)

21. Mae'r erthyglau ECHR canlynol yn debygol o fod yn berthnasol o ganlyniad i osod cyfyngiadau a gofynion fel y nodir yn y gwahanol Lefelau Rhybudd: erthygl 2 (hawl i fywyd), 5 (hawliau i ryddid); 8 (yr hawl i barch at gartref); 9 (rhyddid crefydd); 11 (hawliau i ymgynnull); 14 (gwaharddiad rhag gwahaniaethu), A1P1 (mwynhau eiddo) A2P1 (hawl i addysg). Mae'r rhain i gyd yn hawliau amodol a gall ymyrraeth â'r hawliau hyn fod yn gyfreithlon os oes angen yr ymyrraeth honno er mwyn ceisio cyflawni nod cyfreithlon a bod yr ymyrraeth yn gymesur â'r nod hwnnw.
22. Mae'r cyfyngiadau a gofynion hefyd yn cydbwysu ymyrraeth â'r hawliau uchod â'r hawl i fywyd (Erthygl 2 o'r ECHR) sy'n gosod rhwymedigaethau cadarnhaol ar y wladwriaeth i ddiogelu bywyd. Er y bydd y pecyn o fesurau yn Lefel Rhybudd 4 yn amharu ar lawer o erthyglau'r ECHR, ystyrir bod hyn yn gymesur er mwyn darparu ymateb iechyd cyhoeddus i bandemig y coronafeirws. Mae mesurau Lefel Rhybudd 4, gyda'r cyfyngiadau mwyaf difrifol ar symud ac ymgynnull, a chau busnesau ac adeiladau, yn taro cydbwysedd rhwng diogelu iechyd y cyhoedd a'r niwed cymdeithasol, ariannol, economaidd a'r niwed i lesiant a achosir gan y cyfyngiadau. Ystyrir mai po fwyaf o amser y mae'r mesurau hyn ar waith, y mwyaf o niwed a achosir i fywydau a bywoliaeth pobl.

23. Dylid nodi hefyd bod llawer o'r cyfyngiadau, yn enwedig ar symud ac ymgynnull yn destun esgusodion rhesymol – ar bob Lefel Rhybudd – a fydd yn galluogi pobl i ymgynnull dan do a theithio at ddibenion penodol. Yn ogystal, mae gofynion, er enghraifft i wisgo gorchuddion wyneb, yn destun eithriadau, y bwriedir iddynt liniaru rhai o'r effeithiau anghymesur ar bobl â nodweddion gwarchodedig. Er enghraifft, mae'r gallu i gael gofal plant (pob Lefel Rhybudd) – neu i rieni sengl greu aelwyd estynedig (pob Lefel Rhybudd) - yn ceisio lliniaru effaith anghymesur y gofyniad i aros gartref ar fenywod. Yn yr un modd, mae'r eithriad mewn perthynas â darparu gofal (pob Lefel Rhybudd) yn ceisio lliniaru'r niwed i iechyd meddwl a chorfforol y gallai grwpiau agored i niwed ei ddioddef o ganlyniad i'r gofyniad hwn.

Y Cyfamod Rhyngwladol ar Hawliau Economaidd, Cymdeithasol a Diwylliannol

24. Mae goblygiadau'r Cyfamod Rhyngwladol ar Hawliau Economaidd, Cymdeithasol a Diwylliannol wedi cael eu hystyried hefyd. Mae asesiad o'r effaith wedi'i amlinellu isod:

Hawliau Dynol	Beth yw effeithiau cadarnhaol neu negyddol y cynnig?	Rhesymau dros eich penderfyniad (gan gynnwys tystiolaeth)	Sut y byddwch yn lliniaru'r effeithiau negyddol?
<i>Mae Erthygl 11 o'r Cyfamod Rhyngwladol ar Hawliau Economaidd, Cymdeithasol a Diwylliannol (ICESCR) yn cydnabod hawl pawb i gael safon byw ddigonol ar ei gyfer ei hun a'i deulu, gan gynnwys cartref a digon o fwyd a dillad, ac i sicrhau bod ei amodau byw yn gwella'n barhaus.</i>	<u>Negyddol:</u> Bydd y pecyn o fesurau ar bob Lefel Rhybudd yn cael effaith negyddol ar fusnesau sy'n gweithredu o fewn y sectorau yr effeithir arnynt, a'u cyflogaeth, mae hyn yn arbennig o ddifrifol ar Lefelau Rhybudd 3 a 4 yn y sectorau lletygarwch ac mae'n arbennig o arwyddocaol gan fod llawer o weithwyr yn tueddu i fod o aelwydydd incwm isel. Ystyrir amcangyfrif o'r effeithiau economaidd eang a ddisgwylir ar gyfer busnesau sy'n gweithredu mewn sectorau cyfyngedig yn yr Asesiad Effaith Cryno hwn. <u>Cadarnhaol:</u> Mae cyflwyno system Lefel Rhybudd haenog wedi'i gynllunio i gael effaith gadarnhaol ar bob dinesydd a busnes yng Nghymru drwy	Bydd cyflogaeth sy'n gallu elwa o gynllun ffyrlo estynedig Llywodraeth y DU yn colli 20% o'u cyflog a'r rhan fwyaf (os nad pob un) o unrhyw gildyrnau y byddent wedi disgwyl eu derbyn. Mae bygythiad o ddiweithdra yn y dyfodol hefyd os bydd busnesau'n mynd yn anymarferol. Mae cyflwyno system Lefelau Rhybudd haenog yn ymateb yn uniongyrchol i alwadau gan fusnesau yng Nghymru am y dull hwn a ddylai fod yn "hawdd i fusnesau a'r cyhoedd ei	Bydd yr effaith negyddol yn cael ei lliniaru i raddau gan becyn cymorth ariannol Llywodraeth Cymru a chynllun ffyrlo Llywodraeth y DU.

Hawliau Dynol	Beth yw effeithiau cadarnhaol neu negyddol y cynnig?	Rhesymau dros eich penderfyniad (gan gynnwys tystiolaeth)	Sut y byddwch yn lliniaru'r effeithiau negyddol?
	ddarparu mwy o dryloywder, eglurder a sicrwydd ar y lefelau, y mesurau o fewn pob lefel a'r dangosyddion i'w hystyried wrth symud i fyny ac i lawr rhwng lefelau.	ddeall a'i ddilyn". Y gobaith yw y bydd y dull hwn yn galluogi busnesau i gynllunio gydag rhywfaint yn fwy o sicrwydd.	

Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)

25. Mae Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn wedi cael ei ystyried wrth ddatblygu Lefelau Rhybudd i Gymru. Bydd gan y pecyn o fesurau y cytunwyd arnynt ar bob Lefel Rhybudd oblygiadau i'r Erthyglau canlynol:

- Erthygl 3: Dylai pob sefydliad sy'n ymwneud â phlant weithio tuag at yr hyn sydd orau i bob plentyn.
- Erthygl 6: Mae gan bob plentyn yr hawl i fyw; dylai Llywodraethau sicrhau bod plant yn goroesi ac yn datblygu.
- Erthygl 12: Mae gan blant yr hawl i ddweud beth ddylai ddigwydd pan fo oedolion yn gwneud penderfyniadau sy'n effeithio arnyd nhw, ac i'w safbwyntiau gael eu cymryd i ystyriaeth.
- Erthygl 13: Mae gan blant yr hawl i gael a rhannu gwybodaeth cyn belled nad yw'r wybodaeth yn niweidiol iddynt hwy nac i eraill.
- Erthygl 14: Mae gan blant yr hawl i feddwl a chredu beth maen nhw'n ei ddewis a hefyd i ymarfer eu crefydd.
- Erthygl 17: Mae gan blant yr hawl i gael gwybodaeth ddibynadwy gan y cyfryngau torfol; dylai teledu, radio a phapurau newydd ddarparu gwybodaeth y gall plant ei deall, ac ni ddylent hyrwyddo deunyddiau a allai niweidio plant.
- Erthygl 23: Mae gan blant anabl hawl i fyw bywyd llawn a gweddus gydag urddas ac annibyniaeth, i'r graddau mwyaf posibl, yn ogystal â chwarae rhan weithredol yn y gymuned. Rhaid i lywodraethau wneud popeth o fewn eu gallu i gefnogi plant anabl a'u teuluoedd.
- Erthygl 26: Dylai'r Llywodraeth ddarparu arian ychwanegol i blant teuluoedd mewn angen.

- Erthygl 27 – Mae gan blant yr hawl i safon byw sy'n ddigon da i ymateb i'w hanghenion corfforol a meddyliol. Dylai'r Llywodraeth helpu rhieni na allant fforddio darparu hyn.
- Erthygl 28: Mae gan blant hawl i addysg. Dylai disgyblaeth mewn ysgolion barchu urddas dynol plant. Dylai addysg gynradd fod am ddim. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.
- Erthygl 29: Dylai addysg ddatblygu personoliaeth a thalentau pob plentyn i'r eithaf. Dylai annog plant i barchu eu rhieni, a'u diwylliannau eu hunain ac eraill.
- Erthygl 31: Erthygl 31 – Mae gan blant yr hawl i ymlacio a chwarae ac i gymryd rhan mewn ystod eang o weithgareddau

26. Rhannodd dros 23,700 o blant a phobl ifanc 7-18 oed eu barn drwy'r Arolwg 'Coronafeirws a Fi. [\[1\]\[2\]](#) Y tri phrif beth y dywedodd pobl ifanc (12-18 oed) yr effeithiodd y rheolau aros gartref fwyaf arnynt oedd 'ddim yn gallu treulio amser gyda ffrindiau' (72%), 'ddim yn gallu ymweld ag aelodau o'r teulu' (59%) a 'chau ysgol neu goleg' (42%) (Arolwg Coronafeirws a fi¹)

27. Y mater allweddol i blant a phobl ifanc 11 oed a throsodd fydd y gallu i gyfarfod â ffrindiau o'r tu allan i'w haelwyd. Mae hyn yn bosibl ym mhob un ond Lefel Rhybudd 4 pan fo cymysgu wedi'i gyfyngu i swigod aelwydydd yn unig. Er bod y mesurau'n llymach ar gyfer cymysgu o dan do, bydd cadw'r rheol chwech o bobl (Lefel Rhybudd 1) a rheol pedwar o bobl (Lefelau Rhybudd 2 a 3) y tu allan i'r cartref yn gwneud rhywfaint i ddangos bod eu llais wedi'i glywed a bydd yn caniatáu iddynt gymdeithasu â ffrindiau yn hytrach na rhieni/neiniau a theidiau yn unig.

28. O dan Lefel Rhybudd 4 byddai gwasanaethau rhieni'n symud i gymorth ar-lein a rhithwir yn unig, gydag amser wyneb yn wyneb yn gyfyngedig i gymorth brys neu os yw plentyn mewn perygl. Bydd gwasanaethau mamolaeth ac amenedigol yn parhau, gyda mynediad at ymwelwyr iechyd a gwasanaethau cymorth ehangach ar waith. Bydd hyn yn cynnwys cynnal dosbarthiadau bwydo ar y fron a dosbarthiadau rhiant a phlentyn, y ddau i gefnogi iechyd meddwl mamau ar ôl geni plentyn, a sicrhau bod plant bach yn cael eu gweld a bod eu datblygiad yn cael ei asesu er mwyn galluogi ymyrraeth gynnar yn ôl y gofyn. Byddai gwasanaethau cymorth ehangach drwy Dechrau'n Deg hefyd yn ailddechrau, gan gynnwys cymorth wyneb yn wyneb, a chymorth i leihau effaith oedi datblygiadol a allai fod wedi bod yn digwydd heb i neb sylwi arno yn ystod y cyfyngiadau symud; heb ei drin, bydd gan hyn oblygiadau hirdymor i'r plentyn, y teulu, y gwasanaethau cymorth a'r gymdeithas gyfan gan arwain at ymyriadau mwy costus i rai, a difrod na ellir ei wrthdroi i eraill. Byddai angen cynnal yr holl

¹ Cynhaliwyd arolwg Coronafeirws a Fi yn ystod pythefnos olaf mis Mai (ddau fis ar ôl i'r cyfyngiadau symud cyntaf ddechrau) – derbyniwyd dros 23,700 o ymatebion gan blant a phobl ifanc 3-18 oed. Cynhaliwyd ef ar-lein yn bennaf gyda rhai galwadau ffôn i sicrhau bod grwpiau anoddach eu cyrraedd yn gallu cymryd rhan – dylid nodi nad arolwg cynrychioliadol oedd hwn ond mae'n darparu sylfaen o ymatebion y gallwn wneud defnydd ohonynt. Yn ôl UNICEF nid oes unrhyw lywodraeth arall wedi cynnal unrhyw beth tebyg.

gymorth wyneb yn wyneb yn unol ag arferion ac arweiniad diogel o ran COVID-19 bryd hynny.

29. Bydd cyfleusterau chwarae yn parhau i fod ar agor ac yn hygyrch, yn unol â 'hawli y plentyn i chwarae,' yn Lefelau Rhybudd 1 a 2; bydd mannau chwarae o dan do yn cau yn Lefel Rhybudd 3. Yn Lefel Rhybudd 4, bydd cyfleusterau hamdden o dan do ac yn yr awyr agored, gan gynnwys cyfleusterau chwaraeon a ddefnyddir gan glybiau a sefydliadau sy'n trefnu gweithgareddau chwaraeon, i gyd ar gau. Bydd hyn yn effeithio ar hyfywedd y rhan fwyaf, os nad pob un, o'r gweithgareddau chwaraeon cymunedol sy'n cael eu trefnu, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i'r hyn a fyddai fel arfer yn cael ei ddarparu i blant. Mae hyn yn gyson â nod pennaf cyfyngiadau Lefel Rhybudd 4, sef lleihau cyswllt rhwng pobl a'r posibilrwydd o drosglwyddo'r feirws ar draws pob sector o'r boblogaeth mewn senarios lle mae'r cyfraddau trosglwyddo a'r achosion a gofnodwyd yn peri pryder mawr, ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn. Dylai meysydd chwarae a pharciau awyr agored aros ar agor ar bob Lefel Rhybudd i liniaru effaith y diffyg gwasanaethau o dan do ac i sicrhau bod plant yn dal i gael y cyfle i chwarae. Mae hyn yn arbennig o bwysig i blant o gartrefi heb fynediad at fannau awyr agored a / neu sy'n brin o le o dan do. Ar gyfer plant hyn dylai Gwasanaethau Ieuencid barhau i fod yn weithredol, gan ddarparu mannau diogel i blant a phobl ifanc hyn gyfarfod, cymdeithasu a chael cymorth yn ôl yr angen ym mhob Lefel Rhybudd heblaw'r un uchaf.
30. Mae gweithgareddau dan do wedi'u trefnu, fel grwpiau rhieni a plant, yn chwarae rhan bwysig yn natblygiad plentyn – cymdeithasol, emosiynol, corfforol a gwybyddol. Gwyddom o adroddiad diweddar Ofsted fod datblygiad plant yn cymryd cam yn ôl a'u bod yn dod i'r ysgol mewn cewynnau, gyda llai o sgiliau lleferydd ac iaith ac ati. Er bod gan Lywodraeth Cymru rywfaint o fesurau lliniaru yn y flwyddyn ariannol 2020/21 drwy'r Gronfa Datblygu Plant, dyma fydd yn cael yr effaith fwyaf os bydd y mathau hyn o grwpiau'n cael cyfarfod ym mhob lefel heblaw Lefel Rhybudd 4. Mae'n bwysig pwysleisio bod cyfyngiadau o dan Lefel Rhybudd 4 yn peri risg barhaus o gam yn ôl o ran datblygiad plentyn, felly dylai unrhyw amser a dreulir yn Lefel Rhybudd 4 fod mor fyr â phosibl. Er bod y cyfyngiadau Lefel Rhybudd 4 yn dwysáu'r effeithiau negyddol i rai plant, mae'r amser a dreulir gartref wedi bod yn brofiad mwy cadarnhaol i eraill.
31. Er mwyn unioni rhai o effeithiau'r cyfyngiadau symud cychwynnol lansiwyd cynllun gwerth £3.5m i fynd i'r afael ag oedi datblygiadol ym mis Hydref yn dilyn pryderon ynghylch plant yn colli cerrig milltir o ran datblygiad corfforol a datblygiad lleferydd, iaith a chyfathrebu. Bydd y cynllun hwn yn dechrau lliniaru rhai o'r niweidiau a ddisgrifiwyd.
32. O ran llesiant economaidd plant, mae Llywodraeth Cymru wedi blaenoriaethu teuluoedd sydd mewn tlodi drwy'r Gronfa Cymorth Dewisol, Prydau Ysgol am Ddim a banciau bwyd, gan sicrhau bod cymorth ar gael fel na ddylai unrhyw blentyn fynd yn llwglyd. Mae arian ychwanegol wedi'i ddarparu i gefnogi'r mesurau hyn ac felly i helpu i liniaru teimladau o ansicrwydd bwyd, a brofir yn arbennig gan blant o gefndiroedd Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. Fodd bynnag, yn Lefel Rhybudd 4, yn arbennig, cydnabyddir nad yw hyn yn debygol o fod yn ddigon i unioni effaith colli enillion i'r gweithwyr hynny ar gontractau dim

oriau, gweithwyr asiantaeth neu'r rhai na fyddant ond yn mynd â dwy ran o dair o'u cyflogau adref, os ydynt mewn sefyllfa lle gall eu cyflogwr gael mynediad i gronfa JSS newydd y DU.

33. Er mwyn helpu i gyfathrebu â phlant a rhieni, bydd Llywodraeth Cymru yn defnyddio ymgyrchoedd a rhwydweithiau sy'n bodoli eisoes i ddosbarthu gwybodaeth a chynghor i rieni, er enghraifft yr Ymgyrch Rhoi Amser iddo; tudalen Facebook Dechrau'n Deg; y Grŵp Gweithredu Arbenigol ar Rianta, a'r rhwydweithiau Gofal Plant, Dechrau'n Deg a Teuluoedd yn Gyntaf. Bydd y gwaith hwn yn ceisio tawelu meddyliau plant, egluro beth sy'n digwydd a helpu rhieni i gefnogi eu plant i barhau i fwynhau rhai o'u hawliau hanfodol, e.e. yr hawl i fwynhau ymlacio a chwarae. Byddwn hefyd yn siarad yn uniongyrchol â nifer o bobl ifanc drwy Plant yng Nghymru i sefydlu'r ffordd orau o gyfathrebu â rhai o oedran ysgol uwchradd. Byddwn yn ystyried a yw negeseuon cyffredinol yn berthnasol i'r grŵp oedran hwn, y sianeli a ddefnyddir i drosglwyddo negeseuon, a/neu a oes angen i ni ddatblygu cynhyrchion a negeseuon penodol gyda phobl ifanc. Mae'r ymgyrch Diogelu Cymru, fel rhan o'r ymgyrch cyn y Nadolig, wedi comisiynu hysbysebion ar sianeli cyfryngau cymdeithasol fel TikTok ac wedi datblygu hysbyseb ddigidol ar gyfer sianeli teledu a digidol, sy'n cynnwys negeseuon i deuluoedd a phlant.

Effeithiau ehangach ar yr economi, cymdeithas a llesiant

34. Er gwaethaf y gefnogaeth a gynigir i fusnesau yr effeithiwyd arnynt fwyaf gan y pandemig COVID-19, mae'r effaith ar fywoliaeth pobl wedi bod yn sylweddol. Ymhlith y rhai a gafodd eu taro galetaf mae'r rhai sydd ar gyflogau is, pobl iau, y rhai â lefelau sgiliau / cymwysterau isel, pobl ag iechyd ac anableddau gwael a'r rhai o gymunedau Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig.
35. Yn gyffredinol, bydd pobl yn waeth eu byd pan fydd yn ofynnol i fusnesau gau gan nad yw cynlluniau cymorth estynedig Llywodraeth y DU yn talu incwm llawn blaenorol pobl. Rhagwelir cynnydd mewn lefelau diweithdra erbyn hyn ac mae arwyddion clir y bydd creithiau hirdymor.
36. Y risg wrth i bobl fynd yn ddi-waith yw bod eu sgiliau'n tueddu i bylu, eu cysylltiad â'r farchnad lafur yn lleihau, ac – o ystyried y cysylltiad sefydledig rhwng diweithdra a llesiant – gall eu hiechyd meddwl a chorfforol ddioddef. Cynyddodd yr effeithiau hyn yn raddol wrth i hyd y cyfnod a dreulir yn ddi-waith gynyddu. Mae'r holl effeithiau hyn yn lleihau rhagolygon cyflogaeth a chyflogau yn y dyfodol^[2].
37. Disgrifir rhai o'r effeithiau a'r risgiau macroeconomaidd a sectororol posibl yn sgil cyflwyno system Lefelau Rhybudd yng Nghymru yn yr adran hon. Mae'r costau economaidd-gymdeithasol allweddol yn sgil y lefelau cyfyngu arfaethedig yng Nghymru wedi'u crynhoi ar lefel uchel iawn. Dylid ystyried y data a'r amcangyfrifon fel rhai dangosol yn unig.

38. Amcangyfrifir bod cyfanswm y gyflogaeth yn y sectorau 'Lefel Rhybudd 1 – risg isel'² (h.y. y rhai a fyddai'n cau o dan yr haen hon) oddeutu 8,000f³, sef 0.6% o gyfanswm y gyflogaeth yng Nghymru. Er nad oes Gwerth Ychwanegol Gros (GVA) swyddogol ar gael ar gyfer y sectorau hyn, gan ddefnyddio cyfrannau cyflogaeth sectoraidd, gallwn amcangyfrif bod GVA blynyddol 'Gwyrdd' yn 2018 tua £153m⁷, sef 0.2% o GVA Cymru. Yn fras, ystyrir bod yr effaith amcangyfrifedig ar GVA o ganlyniad i gyfyngiadau Lefel 1 yn debygol o fod yn fach iawn. Mae ychydig dros 800 o fentrau yn yr haen hon⁴.
39. Mae diffiniadau Lefelau Rhybudd 1 a 2 yn eithrio tafarndai a bwytai yn benodol. Mae asesu'r effaith ar sectorau sy'n parhau i fod ar agor ond sydd â chyfyngiadau (er enghraifft cyfyngiadau ar nifer y cwsmeriaid a chau safleoedd sy'n gwerthu alcohol erbyn 10.20pm) yn heriol ac ar hyn o bryd nid oes llawer o wybodaeth ar gael.
40. Er bod asesu'r effaith ar sectorau sy'n parhau i fod ar agor ond sydd â chyfyngiadau yn heriol, mae rhyw arwydd y byddent yn cael trafferth o dan gyfyngiadau o'r fath. Er enghraifft, mae Emma McClarkin, prif weithredwr Cymdeithas Cwrw a Thafarndai Prydain, wedi dweud y byddai'r rheol chwech o bobl yn cael effaith negyddol uniongyrchol ar hyder y cyhoedd i ymweld â thafarndai. [Ychwanegodd](#) y bydd yn cael effaith uniongyrchol hefyd ar fasnach, a fydd yn cael ei theimlo'n galed ar draws diwydiant sydd eisoes yn ei chael hi'n anodd codi'n ôl ar ei draed.
41. Amcangyfrifir fod cyfanswm y gyflogaeth yn y sectorau 'Lefel Rhybudd 2 – risg ganolig'⁵ - oddeutu 17,000⁶, sy'n cynrychioli 1.3% o gyfanswm y gyflogaeth yng Nghymru. Er nad oes GVA swyddogol ar gael ar gyfer y sectorau hyn, trwy ddefnyddio cyfrannau cyflogaeth sectoraidd, gallwn amcangyfrif bod GVA blynyddol 'Oren' yn 2018 tua £367m⁷, sef 0.6% o GVA Cymru. Yn fras, ystyrir bod yr effaith amcangyfrifedig ar GVA o ganlyniad i gyfyngiadau Lefel Rhybudd 2 yn £20m yr wythnos. Mae bron i 1,400 o fentrau yn yr haen hon⁸.
42. Wrth ystyried effeithiau 'Lefel Rhybudd 3 – risg uchel', yn 2019 roedd 123,000 yn cael eu cyflogi mewn lletygarwch (llety a gwasanaethau bwyd) yng Nghymru, sy'n cynnwys 9.2% o gyfanswm cyflogaeth. Er y byddem yn disgwyl i lai o staff ar y cyfan fod yn gweithio pan fydd tafarndai a bwytai, sydd fel arfer ar agor i gwsmeriaid eistedd ynddynt, ond yn cynnig gwasanaethau tecawê, mae'n anodd pennu maint hyn. Fodd bynnag, roedd 13,000 yn cael eu cyflogi yn 2019 mewn

² Y sectorau sydd wedi'u cynnwys yn Lefel 1 yw 56301 Clybiau Trwyddedig, 9001 Y celfyddydau perfformio, 9002 Gweithgareddau cymorth ym maes y celfyddydau perfformio, 9004 Gweithredu cyfleusterau celfyddydol – er y gallai rhywfaint o weithgarwch barhau.

³ Ffynhonnell: Arolwg Cofrestr Busnes a Chyflogaeth 2019; NOMIS

⁴ Ffynhonnell: 2020 UK Business Counts; ONS

⁵ Y sectorau sydd wedi'u cynnwys yn Lefel Rhybudd 2 yw 56301 Clybiau Trwyddedig, 9001 Y celfyddydau perfformio, 9002 Gweithgareddau cymorth ym maes y celfyddydau perfformio, 9004 Gweithredu cyfleusterau celfyddydol, 9311 Gweithredu cyfleusterau chwaraeon a 9319 Gweithgareddau chwaraeon eraill

⁶ Ffynhonnell: Arolwg Cofrestr Busnes a Chyflogaeth 2019; NOMIS

⁷ Yn seiliedig ar Gyfrifon Rhanbarthol ONS ar gyfer 2018. Mae cyfrifo'n rhagdybio bod GYC mewn is-sectorau adrannol yn cael ei ddyrannu yn ôl cyfran cyflogaeth.

⁸ Ffynhonnell: 2020 UK Business Counts; ONS

busnesau a ddosbarthwyd fel 'siopau bwyd tecawê a stondinau bwyd symudol'. 'Roedd 'twristiaeth arall'⁹ sy'n cynnwys diwydiannau fel y celfyddydau perfformio, amgueddfeydd a swau yn gyfrifol am gyflogi 20,000 o bobl yng Nghymru yn 2019, a byddai cyfyngiadau yn Lefel Rhybudd 3 yn effeithio'n negyddol arnynt. Yn fras, ystyrir bod yr effaith amcangyfrifedig ar GVA o ganlyniad i gyfyngiadau Lefel Rhybudd 3 yn £50m yr wythnos.

43. Gallai cau busnesau lletygarwch am wythnos (ac eithrio safleoedd tecawê, sy'n cael aros ar agor), y celfyddydau a hamdden arwain at golli tua £70 miliwn o Gynnyrch Domestig Gros (GDP) sy'n rhoi rhywfaint o amcan o effaith wythnosol mabwysiadu cyfyngiadau "haen 3" Lloegr yng Nghymru, o ran GDP. Mae'r ffigur yn debygol o fod yn is o dan gyfyngiadau Lefel 3, pan gaiff gwasanaethau lletygarwch aros ar agor tan 6pm er y bydd llawer yn dewis peidio ag agor gan na fyddant yn cael gwerthu alcohol.
44. Os tybiwn gyflogaeth o 110,000¹⁰ yn y sector llety a gwasanaethau bwyd neu 8.3% o'r gweithlu heb gyfrif y rhai sydd eisoes yn gweithio¹¹ mewn siopau tecawê ac ati, byddai hyn yn golygu pe bai 50% o'r rheini yn y diwydiant yn rhoi'r gorau i weithio o ganlyniad, byddai hyn yn 55,000 o weithwyr cyflogedig, neu dros 4% o weithlu Cymru ddim yn gweithio, er y byddent wedi bod yn gweithio fel arall. Pe bai 75% yn rhoi'r gorau i weithio, byddai'n 82,500 o weithwyr cyflogedig, neu dros 6% o weithlu Cymru ddim yn gweithio, er y byddent wedi bod yn gweithio fel arall. Pe baent i gyd yn cael 80% o'u cyflogau, gallai hyn fod yn cyfateb i tua £70 miliwn mewn enillion a gollwyd os nad yw 50% yn gweithio a £100 miliwn os nad yw 75% yn gweithio.
45. Gan ystyried effeithiau 'Lefel Rhybudd 4 – risg uchel iawn', yn 2020 yng Nghymru roedd 3,465 o fusnesau manwerthu nad yw'n hanfodol; 8,900 o fusnesau lletygarwch; 1,905 mewn gweithgareddau eraill sy'n gysylltiedig â thwristiaeth; a 4,800 mewn categorïau eraill fel campfeydd, gofal personol a llyfrgelloedd¹². Ar draws y sectorau hyn, mae'r mwyafrif yn fusnesau bach a chanolig - gyda chrynodiad uchel yn y band micro. Mae'n bosibl y bydd rhai busnesau llai yn ei chael hi'n arbennig o anodd goroesi. Mae pecynnau ariannu ar y gweill i gefnogi'r rhain yn nhrydydd cam y Gronfa Cadernid Economaidd a'r cynlluniau arfaethedig i ailgyflwyno cam cyntaf y Gronfa ar draws pob band maint. Cefnogir cwmnïau mawr o fewn y cynllun hwn hefyd – ac maent yn tueddu i gefnogi llawer o fusnesau llai drwy'r gadwyn gyflenwi.

⁹ Yn cynnwys y diwydiannau: gweithgareddau asiantaethau teithio, gweithgareddau gweithredwyr teithiau, gwasanaeth archebu arall a gweithgareddau cysylltiedig, y celfyddydau perfformio, gweithgareddau cymorth ym maes y celfyddydau perfformio, creu artistig, gweithredu cyfleusterau celfyddydol, gweithgareddau amgueddfeydd, gweithredu safleoedd ac adeiladau hanesyddol ac atyniadau tebyg i ymwelwyr, gerddi botanegol a swolegol a gweithgareddau gwarchodfa natur, gweithredu cyfleusterau chwaraeon, gweithgareddau chwaraeon eraill, gweithgareddau difyrwrch a pharciau thema, gweithgareddau difyrwrch a hamdden eraill.

¹⁰ Mae'r data diweddaraf sydd ar gael (2019) yn dangos bod 123,000 yn cael eu cyflogi yn y sector. Mae 110,000 yn nghrafft o adlewyrchu diswyddiadau disgwylidig yn 2020.

¹¹ Roedd cyflogaeth o 13,000 mewn busnesau fel 'siopau bwyd tecawê a stondinau bwyd symudol' yng Nghymru yn 2019.

¹² Yn seiliedig ar restr o ddiwydiannau SIC a gasglwyd at ddibenion dadansodol a nodir yn **Atodiad B**. Gall hyn fod ychydig yn wahanol i'r [canllawiau](#) a gyhoeddwyd ynghylch pa fusnesau sy'n gorfod cau.

46. Bydd cau busnesau lletygarwch yn cael effaith negyddol hefyd ar bobl sy'n cymdeithasu mewn lleoliadau lletygarwch a gallai hyn arwain at fwy o deimladau o fod yn ynysig ac effeithio ar lesiant pobl. Mae hyn yn arbennig o wir am bobl sy'n gweithio yn ystod y dydd ac nad ydynt yn gallu cwrdd ag eraill cyn 6pm ar ddyddiau'r wythnos (neu mewn rhai achosion ar benwythnosau).
47. Roedd cyfanswm o 223,000¹³ o bobl yn cael eu cyflogi yn y sectorau dethol hyn (uchod) yn 2019. Yn fras, ystyrir bod yr effaith amcangyfrifedig ar GVA o ganlyniad i gyfyngiadau Lefel Rhybudd 4 yn £100m yr wythnos.
48. Bydd niwed economaidd tymor byr penodol ar ffurf mwy o ddiweithdra, sy'n gymesur â hyd y cau. Yn ei dro, bydd yr effeithiau hyn yn cael effaith andwyol ar iechyd a llesiant. Disgwylir effaith economaidd negyddol sylweddol o ganlyniad i'r gofyniad i gau pob busnes lletygarwch am 6pm ac i wahardd gwerthu alcohol (Lefel Rhybudd 3), sy'n cael effaith arbennig o sylweddol yn ystod y cyfnod cyn y Nadolig, sy'n adeg brysur o'r flwyddyn fel arfer. Bydd y cyfyngiadau teithio hefyd yn cael effaith negyddol ar y sector twristiaeth, er bod lle i ryw faint o deithio i mewn ac allan o ardaloedd nad ydynt yn rhai Lefel 3 (neu uwch) cyfatebol yn y DU.
49. Mae Llywodraeth Cymru wedi rhoi pecyn cymorth gwerth £340 miliwn ar waith, wedi'i gyfeirio'n bennaf at y sectorau lletygarwch a thwristiaeth, i'w ddefnyddio ym mis Rhagfyr 2020 - Ionawr 2021 sy'n ategu cynlluniau Llywodraeth y DU.

Effeithiau ar yr amgylchedd

50. O dan y cyfyngiadau mwyaf difrifol (Lefel Rhybudd 4) byddwn yn profi effeithiau amgylcheddol cadarnhaol, gyda chyfyngiadau a chanllawiau'n cael eu cyhoeddi i gyfyngu ar deithio rhyngwladol. Mae'n debygol y bydd effaith amgylcheddol gadarnhaol gyffredinol wrth i lai o bobl deithio pellteroedd hirach i ymweld â ffrindiau a theulu, atyniadau ac adeiladau lletygarwch. Fodd bynnag, mae'r rhai sy'n teithio yn debygol o ddefnyddio eu ceir eu hunain fwyfwy i wneud hynny lle gallant. Mae data arolwg IPSOS Mori ar gyfer mis Tachwedd yn dangos bod tua thri chwarter (75% yn ffigurau 20-23 Tachwedd) yn cytuno â'r datganiad 'Byddaf yn osgoi trafnidiaeth gyhoeddus ac yn defnyddio fy nghar yn fwy nag o'r blaen'.
51. Bydd y gofyniad i unigolion weithio gartref, lle bo hynny'n bosibl, hefyd yn arwain at effeithiau amgylcheddol cadarnhaol. Dangosodd astudiaeth¹⁴ gan dîm y Prosiect Carbon Byd-eang ym mis Rhagfyr fod allyriadau carbon yn y DU wedi gostwng 13% yn 2020.
52. Mae graddau effaith gadarnhaol y mesurau cyfyngol hyn ar yr amgylchedd yn debygol o leihau po isaf yw lefel y rhybudd, gyda'r lefel isaf o fanteision amgylcheddol yn cael eu rhagweld ar Lefel Rhybudd 1.

¹³ Yn seiliedig ar swm y ffigurau wedi'u talgrynnu.

¹⁴ <https://essd.copernicus.org/articles/12/3269/2020/>

Y Gymraeg

53. Cyfyngiadau Lefel Rhybudd 4 sy'n debygol o gael yr effaith negyddol fwyaf ar y Gymraeg, ac ystyrir bod yr effaith yn gymesur ar y cyfan â hyd y cyfyngiadau. Mae effeithiau'r cyfyngiadau yn debygol o amrywio'n sylweddol ar sail cefndir ieithyddol siaradwyr Cymraeg. I blant sy'n unig siaradwr Cymraeg yn eu haelwyd (sy'n wir am rai plant sy'n mynychu ysgolion Cymraeg) gallai'r cyfleoedd i siarad Cymraeg gael eu lleihau'n ddifrifol gan gyfyngiadau ar ymgynnull o dan do ac yn yr awyr agored, yn enwedig o'u cyplysu â chyfyngiadau ehangach ar addysg a sectorau economaidd. Fodd bynnag, mae'n anodd deall union effaith hyn yn llawn, gan y bydd llawer o siaradwyr yn defnyddio adnoddau digidol fel modd o oresgyn rhwystrau ffisegol i gymdeithasu. Fodd bynnag, bydd y gallu i wneud hynny'n rhwydd yn dibynnu ar yr ardal (gwahaniaeth rhwng trefi ac ardaloedd gwledig o ran cysylltedd band eang) ac oedran (gyda charfannau hŷn o'r boblogaeth â lefelau is o lythrennedd digidol na'u cymheiriaid iau).
54. Mae grwpiau cymunedol Cymraeg yn chwarae rhan allweddol wrth alluogi pobl i siarad Cymraeg â'i gilydd yn rheolaidd. Datgelodd arolwg diweddar a oedd yn edrych [ar effaith pandemig y coronafeirws ar grwpiau cymunedol Cymraeg](#) mai dim ond 20% o'r grwpiau hynny oedd wedi llwyddo i addasu eu gweithgareddau i weithredu mewn rhyw ffordd ers y cyfyngiadau symud cyntaf ddechrau ddiwedd mis Mawrth. Mae'n bosibl bod yr 80% arall wedi cadw mewn cysylltiad â'u grŵp, ond nid oeddent wedi parhau i weithredu. O'r rhai a oedd wedi gallu gweithredu mewn rhyw ffordd, yn gyffredinol, roeddent yn teimlo eu bod yn llai effeithiol, yn cyfarfod yn llai aml a bod llai o bobl yn cymryd rhan yn eu gweithgareddau. Pan ofynnwyd iddynt am eu disgwyliadau ar gyfer y dyfodol, credai 62% o'r grwpiau y byddent yn parhau i fodoli fel grŵp ymhen blwyddyn, pe bai'r rheolau cadw pellter cymdeithasol yn parhau mewn grym.

Effeithiau ar ardaloedd gwledig

55. Bydd y cyfyngiadau ar letygarwch (yn enwedig ar Lefelau Rhybudd 3 a 4) ynghyd â chyfyngiadau teithio yn cael effaith andwyol ar y diwydiant twristiaeth mewn ardaloedd gwledig. Mae masnach tafarndai mewn ardaloedd gwledig yn tueddu i ddibynnu'n drwm nosweithiau mewn cymunedau gwledig, felly bydd y cyfyngiadau lletygarwch yn cael effaith economaidd-gymdeithasol negyddol ar y busnesau hyn.
56. Yng Nghymru mae tua 20% o bobl yn byw mewn aneddiadau o lai na 2,000 o bobl. Mae 20% arall yn byw mewn aneddiadau o rhwng 2,000 a 9,999 o bobl. Mae hyn ychydig yn llai na chyfran y bobl sy'n byw mewn aneddiadau o 100,000 o bobl o leiaf (Caerdydd, Abertawe a Chasnewydd). Felly, mae'r aneddiadau llai yn gyfran sylweddol o boblogaeth Cymru. Gall maint yr anheddiad bach a'r pellteroedd teithio dan sylw fod â goblygiadau o ran darparu gwasanaethau yn yr ardaloedd hyn.
57. Mae'r rhyngweithio rhwng ardaloedd gwledig a threfol yn gymhleth. Bydd angen i bobl sy'n byw mewn ardaloedd gwledig ymweld ag ardaloedd trefol o bryd i'w gilydd am resymau siopa, addysg, iechyd a chymdeithasol. I'r gwrthwyneb, bydd pobl o ardaloedd trefol yn ymweld ag ardaloedd gwledig neu'n teithio drwyddynt. Ni ellir ystyried bod y rhain yn ddau gategori ar wahân.

58. Mae ardaloedd gwledig yn tueddu i fod â chyfran uwch o bobl oedrannus na gweddill Cymru. Yn 2019 roedd pobl dros 65 oed oedd 21% o boblogaeth Cymru. Mae gan bob un o'r naw awdurdod lleol sy'n wledig, ar y cyfan, gyfran uwch o bobl dros 65 oed.

Atodiad A: Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Lefel Rhybudd 1 - Risg isel			
Grŵp neu nodwedd warchodedig	Asesiad effaith: cadarnhaol neu negyddol	Crynodeb o'r asesiad	Camau lliniaru (arfaethedig)
<i>Oedran (meddyliwch am wahanol grwpiau oedran)</i>	Cadarnhaol: Bydd gallu creu <u>aelwydydd estynedig mwy</u> o fudd i bob grŵp oedran, gan leihau effeithiau unigrwydd ac ynysigrwydd (problem benodol i bobl iau) neu allgáu digidol (i bobl hŷn). Negyddol: Efallai y bydd pobl dros 70 oed yn pryderu am fwy o risgiau iddynt o gymysgu â mwy o bobl. Negyddol: gallai'r rhai sy'n wynebu'r mwyaf o risg deimlo pwysau i ymuno ag aelwydydd estynedig i ddarparu gofal a chymorth (e.e. neiniau a theidiau oedrannus) Cadarnhaol: Mae carfannau iau o'r boblogaeth yn fwy tebygol o lawer o weithio yn y <u>sector lletygarwch</u> yng Nghymru na	Mae ymatebion i arolygon yn dangos mai pobl iau (18-29 oed) sydd fwyaf tebygol o fod yn bryderus am eu hiechyd meddwl ac i deimlo'n ynysig. Mae pobl dros 70 oed yn fwy tebygol o boeni am eu hiechyd a'r risgiau o ddal COVID-19, ond maent hefyd yn fwy tebygol o gael eu hallgáu'n ddigidol. Dangosodd arolwg gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS) fod mwy o ymatebwyr rhwng 16 a 29 oed yn dweud eu bod yn teimlo'n unig yn aml, bob amser, neu rywaint o'r amser. Mae Astudiaeth Gymdeithasol COVID gan UCL hefyd yn dangos canlyniadau tebyg: yn wythnosau 36-37 (cyhoeddwyd 3 Rhagfyr), roedd lefelau unigrwydd yn sefydlog iawn yn ystod y pythefnos diwethaf ond yn dal ychydig yn uwch (2%) nag yr oeddent dros yr haf cyn cyflwyno cyfyngiadau newydd. Mae'r cynnydd mwyaf yn yr wythnosau diwethaf wedi digwydd yn nifer y	Dylai deunydd cyfathrebu a chanllawiau bwysleisio'r risgiau sy'n gysylltiedig â chreu aelwydydd estynedig fel bod y rhain sy'n eu ffurfio yn gallu gwneud penderfyniad gwybodus ynghylch hynny. Dylid cyfleu bod y cysyniad yn ymwneud â gofal a chymorth ac felly y dylid creu aelwydydd estynedig gyda'r rhai sydd â'r angen mwyaf. Dangoswyd yn Seland Newydd bod effeithiau negyddol cael eu heithrio o o aelwyd estynedig yn cael eu lliniaru os yw pobl yn deall y gallai eraill fod mewn mwy o angen. Mae Llywodraeth Cymru wedi mabwysiadu dull cydweithredol o ddatblygu canllawiau ar ailagor sectorau/gwasanaethau/cyfleusterau, a hynny gyda rhanddeiliaid a diwydiannau. Felly, mae canllawiau cynhwysfawr ar roi'r mesurau ar waith yn ddiogel ar gael i'r meysydd hynny lle mae'r cyfyngiadau wedi'u llacio, a byddant yn cael eu paratoi fel y bo'n briodol i safleoedd eraill wrth i baratodau gael eu gwneud ar gyfer eu hailagor.

	charfannau hŷn, felly gallai agor y sector arwain at effeithiau cadarnhaol o ran dosbarthiad os yw'n atal colledion swyddi posibl ac yn cynyddu incwm aelwydydd, drwy drosglwyddo unigolion oddi ar Gynllun y DU ar gyfer Cadw Swyddi drwy gyfnod y Coronafeirws. Ar hyn o bryd, y garfan hon yw'r grŵp oedran sy'n wynebu'r risg fwyaf o ganlyniad i ddirywiad economaidd. Negyddol: Mae'r risgiau o ganlyniadau iechyd negyddol yn sgil dal COVID-19 yn cynyddu ag oedran. Dylid ystyried hyn mewn cysylltiad â staff a chwsmeriaid y sector. Mae dadansoddiad Llywodraeth Cymru o ddata'r Arolwg Blynnyddol o'r Boblogaeth yn 2019 yn dangos bod 46% o weithwyr mewn tafarndai, caffis a thai bwyta yng Nghymru o dan 25 oed (a dim ond 12% o'r gweithlu mae'r grŵp oedran	bobl sy'n byw ar eu pennau eu hunain. Mae'r lefelau ar eu huchaf o hyd mewn oedolion iau, menywod, pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig, pobl ag incwm aelwyd is, pobl sy'n byw gyda phlant, pobl sy'n byw mewn ardaloedd trefol, a phobl â chyflwr iechyd meddwl neu gorfforol sydd wedi cael diagnosis. Mae oedolion hŷn yn fwy tebygol o fod yn hunanynysu ac yn poeni mwy am gael y feirws a mynd yn ddifrifol wael (arolwg llesiant iechyd Cyhoeddus Cymru). O ran gweithwyr, mae'r gyfran cyflogaeth ym maes twristiaeth yn sylweddol uwch ymysg pobl 16-24 oed. Er nad oes data penodol ar gael ar gyfer ffeiriau, gallai eu hagor arwain at ganlyniadau buddiol o ran dosbarthiad i bobl ifanc pe bai hynny'n helpu i gadw swyddi a chynyddu incwm aelwydydd ymysg y rheini sy'n gweithio yn y sector (h.y. drwy gael eu cyflog llawn wrth i'w cyfnod ar ffyrlo ddod i ben).	
--	--	---	--

	hwn yn ei gynrychioli). Cyhoeddwyd canllawiau ar ailagor y sector yn ddiogel, ynghyd â chynghor ar fesurau lliniaru ychwanegol i leihau'r risg o drosglwyddo lle nad yw'n bosibl cadw pellter o 2 fetr. Cadarnhaol: Bydd ailagor rhagor o safleoedd, gan ddarparu amrywiaeth ehangach o wasanaethau ac atyniadau, yn fuddiol i bob grŵp oedran. Mae agor meysydd chwarae a ffeiriau yn arbennig o debygol o fod o fudd i blant a phobl iau, o ran gwella iechyd, gan gynnwys iechyd meddwl, yn ogystal â llesiant economaidd.		
<i>Anabledd (meddyliwch am wahanol fathau o bobl anabl)</i>	Cadarnhaol: Gallai gofal a chymorth i'r rhai sy'n byw ar eu pennau eu hunain helpu unigolion sy'n wynebu bod yn ynysig, y rhai ag anghenion gofal a'r rhai sy'n darparu gofal ar hyn o bryd. Bydd	Mae adborth gan ofalwyr yn nodi bod diffyg darpariaeth arbenigol ar gyfer rhai grwpiau, fel y rheini sy'n gofalu am rywun ag anabledd dysgu, awtistiaeth neu ddementia, sy'n llai tebygol o allu deall a delio â'r tarfu ar eu trefn arferol.	Cyhoeddwyd canllawiau ar ailagor y sector yn ddiogel, ynghyd â chynghor ar fesurau lliniaru ychwanegol i leihau'r risg o drosglwyddo lle nad yw'n bosibl cadw pellter o 2 fetr. Bydd Llywodraeth Leol yn ystyried yr effaith ar gydraddoldeb wrth ystyried estyniadau sy'n golygu defnyddio mannau cyhoeddus.

	cynyddu maint <u>aelwydydd</u> <u>estynedig</u> yn debygol o olygu y gall mwy o bobl ag anableddau elwa o fod yn rhan o aelwyd estynedig. Cadarnhaol: Mae pobl anabl ychydig yn fwy tebygol o fod yn gweithio ym maes twristiaeth yng Nghymru na phobl nad ydynt yn anabl, felly gallai agor y sector arwain at effeithiau cadarnhaol o ran dosbarthiad os yw'n atal colledion swyddi posibl ac yn cynyddu incwm aelwydydd, drwy drosglwyddo unigolion oddi ar Gynllun y DU ar gyfer Cadw Swyddi drwy gyfnod y Coronafeirws. Negyddol: Mae'n bosibl y bydd ymestyn trwyddedau ar ôl ailagor y <u>sector lletygarwch</u> yn arwain at fannau cyhoeddus yn cael eu defnyddio i gynyddu capasiti awyr agored gwirioneddol. Bydd hi'n bwysig gwneud yn siŵr nad yw hyn yn	Mae dadansoddiad o ddata'r Arolwg Blynnyddol o'r Boblogaeth yn 2019 yn awgrymu bod cynrychiolaeth uwch o bobl anabl yn y sector tafarndai, caffis a bwytai yng Nghymru – mae 19% o'r gweithlu yn cael eu hystyried yn anabl (mae'r grŵp hwn yn cynrychioli 15% o'r gweithlu ehangach). Wrth i ragor o safleoedd ailagor, dylai pobl anabl elwa ar allu defnyddio amrywiaeth ehangach o wasanaethau a manteisio ar gyfleoedd eraill. Bydd hyn yn helpu i leihau nifer y bobl sy'n unig ac yn teimlo'n ynysig; yn darparu mwy o fynediad at gymorth; ac yn hybu llesiant yn gyffredinol.	Dylid defnyddio'r asesiadau risg y mae gofyn i fusnesau eu cynnal i nodi effeithiau anghymesur ar grwpiau penodol. Mae canllawiau Llywodraeth Cymru "Canllawiau i fusnesau twristiaeth a lletygarwch ar ailagor yn raddol a diogel" a ddarparwyd i fusnesau twristiaeth a lletygarwch yn nodi y dylai sefydliadau ystyried hawliau'r rhai â nodweddion gwarchodedig o ran cael mynediad i leoliadau neu wasanaethau. Mae hyn hefyd wedi'i gynnwys yn y rhestr wirio ar gyfer busnesau twristiaeth, e.e. i roi gwybod iddynt am unrhyw newidiadau i weithdrefnau archebu neu sut y bydd y gyrchfan yn cynorthwyo pobl ag anableddau fel y gallant barhau i gael mynediad i'r lleoliad mewn ffordd ddiogel. Enghraifft arall yw darparu gwybodaeth ychwanegol i ymwelwyr â nam ar eu golwg cyn ymweliadau ynghylch newid mynediad i adeiladau neu safleoedd a llwybrau ymwelwyr newydd a mwy cymhleth ac, yn gyffredinol, drwy wneud yr holl wybodaeth i ymwelwyr yn hygyrch Mae'r canllawiau yn nodi hefyd bod gan gyflogwyr ddyletswyddau statudol tuag at weithwyr anabl a bod yn rhaid iddynt wneud addasiadau rhesymol i wneud yn siŵr nad ydynt dan anfantais.
--	--	--	---

	creu amgylcheddau peryglus i'r rheini â namau corfforol – fel pobl â phroblemau symudedd neu'r rhai â nam ar eu golwg. Cadarnhaol: O ran gweithwyr, mae'r gyfran <u>cyflogaeth ym maes twristiaeth</u> ychydig yn uwch ymysg pobl anabl felly gallai ailagor rhagor o fusnesau yn y sector twristiaeth helpu i gadw swyddi a chynyddu incwm aelwydydd ymysg y rheini sy'n gweithio yn y <u>sector lletygarwch</u> (hy drwy gael eu cyflog llawn wrth i'w cyfnod ar ffyrlo ddod i ben).		
<i>Ailbennu Rhywedd (y broses o newid rhywedd a phobl Drawsryweddol)</i>	Cadarnhaol: Bydd cynyddu maint <u>aelwydydd estynedig</u> o bosibl yn caniatáu i bobl sydd â'r nodwedd warchodedig hon gael mynediad at rwydweithiau cymorth yn haws. Mae'n bosibl y bydd y cynlluniau i ailagor y sector yn arwain at fannau cyhoeddus yn cael eu defnyddio i	Mae'n bosibl y byddant yn elwa ar allu cymryd rhan mewn gweithgareddau 'normal' eto, gan gynnwys cymdeithasu'n ddiogel ac yn gyfrifol â ffrindiau a rhwydweithiau cymorth gan gymheiriaid, yn enwedig os ydynt wedi treulio'r cyfnod cyfyngiadau symud ar eu pen eu hunain neu mewn amgylchedd cartref anghefnogol.	Cyhoeddwyd canllawiau ar ailagor y sector yn ddiogel, ynghyd â chynghor ar fesurau lliniaru ychwanegol i leihau'r risg o drosglwyddo lle nad yw'n bosibl cadw pellter o 2 fetr. Mae'r "Canllawiau i fusnesau twristiaeth a lletygarwch ar ailagor yn raddol a diogel" gan Lywodraeth Cymru yn cynghori y dylai sefydliadau ystyried hawliau'r rhai sydd â nodweddion gwarchodedig a sut y byddant yn gallu parhau i gael mynediad i'ch lleoliad / gwasanaethau yn ddiogel.

	gynyddu capasiti awyr agored gwirioneddol. Bydd hi'n bwysig gwneud yn siŵr nad yw hyn yn creu amgylcheddau peryglus i rieni â phlant ifanc neu bramiau.	Wrth i ragor o leoliadau agor, dylai pobl elwa'n gyffredinol ar ragor o gyfleoedd ar gyfer rhyngweithio cymdeithasol diogel a chyfleoedd i ddefnyddio gwasanaethau, a fydd yn helpu i leihau nifer y bobl sy'n unig ac yn teimlo'n ynysig; yn darparu rhagor o fynediad at gymorth; ac yn hybu llesiant yn gyffredinol.	Mae'r canllawiau twristiaeth yn nodi y dylid trin cyflogeion yn deg trwy gymryd camau i ddeall, cynnwys ac ystyried amgylchiadau penodol y rhai â nodweddion gwarchodedig. Mae hyn wedi'i gynnwys yn y rhestr wirio gysylltiedig hefyd.
<i>Beichiogrwydd a mamolaeth</i>	Cadarnhaol: Bydd cynyddu maint <u>aelwydydd estynedig</u> o bosibl yn caniatáu i bobl sydd â'r nodwedd warchodedig hon gael mynediad at rwydweithiau cymorth yn haws. Cadarnhaol: Mae'n bosibl y bydd agor y <u>sector lletygarwch</u> yn arwain at fannau cyhoeddus yn cael eu defnyddio i gynyddu capasiti awyr agored gwirioneddol. Bydd hi'n bwysig gwneud yn siŵr nad yw hyn yn creu amgylchedd peryglus i rieni â phlant ifanc neu bramiau. Cadarnhaol: Bydd ailagor meysydd chwarae a ffeiriau yn darparu ystod ehangach o weithgareddau y	Gallai agor y sector lletygarwch ar gyfer gwasanaeth yn yr awyr agored ei gwneud yn fwy heriol defnyddio mannau cyhoeddus gyda phlant ifanc gan geisio cadw pellter cymdeithasol priodol ar yr un pryd. Gallent hefyd elwa ar gymryd rhan mewn gweithgareddau 'normal' eto, fel pryd o fwyd gyda ffrindiau neu deulu/teulu estynedig, a allai roi hwb i lesiant seicolegol. Wrth i ragor o safleoedd agor, bydd mamau/gofalwyr yn elwa'n gyffredinol ar ragor o gyfleoedd ar gyfer rhyngweithio cymdeithasol diogel a chyfleoedd i ddefnyddio gwasanaethau, a fydd yn helpu i leihau nifer y bobl sy'n unig ac yn teimlo'n ynysig; yn darparu rhagor o fynediad at gymorth; ac yn hybu llesiant yn gyffredinol.	Cyhoeddwyd canllawiau ar ailagor y sector yn ddiogel, ynghyd â chynghor ar fesurau lliniaru ychwanegol i leihau'r risg o drosglwyddo lle nad yw'n bosibl cadw pellter o 2 fetr. Mae'r Canllawiau ar gyfer busnes twristiaeth a lletygarwch yn amlygu bod asesiadau risg yn ofyniad cyfreithiol ar gyfer menywod beichiog, waeth beth fo maint y busnes, a bod gan gyflogwyr ddyletswydd statudol tuag at famau newydd neu ddarpar famau.

	gallai fod modd i <u>famau/gofalwyr</u> fynd â phlant ifanc iddynt i'w diddanu.		
<i>Hil (gan gynnwys gwahanol leiafrifoedd ethnig, Sipsiwn a Theithwyr a Mudwyr, Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid)</i>	Negyddol: Mae risgiau ychwanegol yn gysylltiedig â chreu <u>aelwydydd estynedig</u> ar gyfer gwahanol grwpiau ethnig o ystyried effaith anghymesur COVID-19 ar unigolion Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. Cadarnhaol: Mae cyflogeion o gefndir Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yn fwy tebygol o weithio ym maes twristiaeth yng Nghymru na'r boblogaeth wyn, felly gallai agor y sector gael effeithiau cadarnhaol o ran dosbarthiad os yw'n atal colledion swyddi posibl ac yn cynyddu incwm aelwydydd drwy drosglwyddo unigolion oddi ar Gynllun Cadw Swyddi'r DU. Negyddol: Mae'n bosibl bod pobl BAME yn wynebu risg anghymesur o ganlyniadau iechyd negyddol	Ystod o dystiolaeth wahanol ar yr effaith anghymesur ar y gymuned Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig (e.e. yr ONS, Grŵp cynghori Llywodraeth Cymru ar Bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig). Mae dadansoddiad o ddata'r Arolwg Blyneddol o'r Boblogaeth ar gyfer 2019 yn amcangyfrif bod 12% o weithwyr mewn tafarndai, caffis a bwytai yng Nghymru o gefndir Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig (tra bod y grŵp hwn ond yn cynrychioli 5% o weithlu Cymru). Cafodd data ei gyfuno o 2016-2018 o arolygon GBTs a GBDVS i ddeall unrhyw wahaniaethau mewn cymhellion rhwng ymwelwyr gwyn ac ymwelwyr Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig â Chymru o fewn Prydain. Ar gyfer ymwelwyr dros nos, roedd y prif gymhellion i deithio yn dilyn patrwm tebyg, gydag ymwelwyr gwyn a Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yn teithio'n bennaf ar gyfer gwyliau/pleser/hamdden (63% o gymharu â 54%) ac yna ymweld â theulu a pherthnasau (26% o	Dylid cyfleu ac ystyried risgiau pan fydd unigolion yn penderfynu creu aelwyd estynedig. Mae hyn yn arbennig o wir lle gallai aelwyd estynedig gynnwys unigolion sydd mewn mwy o berygl o ledaenu'r feirws, gan gynnwys yn asymptomatig (e.e. plant sy'n dychwelyd i'r ysgol neu i ofal plant, neu weithwyr gofal iechyd). Cyhoeddwyd canllawiau ar ailagor y sector yn ddiogel, ynghyd â chynghor ar fesurau lliniaru ychwanegol i leihau'r risg o drosglwyddo lle nad yw'n bosibl cadw pellter o 2 fetr. Mae negeseuon cyson a chlir yn cael eu cynnal, gan atgoffa pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig o'r risgiau y mae COVID-19 yn eu hachosi. Mae canllawiau Llywodraeth Cymru "Canllawiau ar i fusnesau twristiaeth a lletygarwch ar ailagor yn raddol a diogel" yn cynghori'r defnydd o negeseuon syml, clir a hygyrch i esbonio canllawiau, gan ystyried grwpiau nad ydynt efallai'n siarad Cymraeg na Saesneg fel iaith gyntaf. Mae canllawiau twristiaeth yn ei gwneud yn ofynnol i'r asesiadau risg roi sylw penodol i ganfod a yw'r bobl sy'n gwneud y gwaith yn arbennig o agored i COVID-19 ac i roi camau ar waith i'w diogelu. Darperir cynghor penodol yn y canllawiau ar addoldai ar gyfer y gymuned Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig ar bwy ddylai fod yn bresennol a'r rhagofalon y dylent eu cymryd.

	pe baent yn dal COVID-19. Dylid ystyried hyn mewn cysylltiad â staff a chwsmeriaid sy'n gweithio yn y <u>sector lletygarwch</u>. Cadarnhaol: O ran gweithwyr, mae'r gyfran cyflogaeth ym maes twristiaeth yn sylweddol uwch ymysg pobl o gefndir BAME ac felly, wrth ailagor rhagor o fusnesau, dylai hyn helpu i gadw swyddi a chynyddu incwm aelwydydd ymysg y rheini sy'n gweithio yn y sector (hy drwy gael eu cyflog llawn wrth i'w cyfnod ar ffyrlo ddod i ben). Cadarnhaol: Cyfyngiadau yw'r wybodaeth am ffeiriau teithiol ac mae'n ymddangos nad yw'r rhan fwyaf ohonynt wedi'u lleoli yng Nghymru. Fodd bynnag, byddai darparu ar gyfer ailagor ffeiriau yn debygol o fod o fudd i gymuned y pobl y ffeiriau. Deallwn fod y <i>Travellers Times</i> wedi ysgrifennu at y Canghellor i	gymharu â 28%) ac yna teithio ar fusnes (8% o gymharu â 12%). Y rheswm mwyaf cyffredin dros ymweliadau dydd ar gyfer ymwelwyr gwyn a Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig oedd ymweld â ffrindiau a theulu (23% o gymharu â 19%).	
--	--	--	--

	nodi'r effaith negyddol y mae cau ffeiriau yn ei chael.		
<i>Crefydd, cred a diffyg cred</i>	Heb ganfod effeithiau gwahaniaethol penodol.	Ni chesglir data ar grefydd ymwelwyr ag atyniadau i dwristiaid drwy arolygon swyddogol. Cafwyd chwiliad byr o dystiolaeth ac nid oes unrhyw dystiolaeth eilaidd berthnasol na data procsi ar gael ar brofiadau teithio ac ymddygiad y grŵp hwn.	Cyhoeddwyd canllawiau ar ailagor y sector yn ddiogel, ynghyd â chynghor ar fesurau lliniaru ychwanegol i leihau'r risg o drosglwyddo lle nad yw'n bosibl cadw pellter o 2 fetr.
<i>Rhyw / Rhywedd</i>	Effeithiau cadarnhaol a negyddol: Mae menywod yn fwy tebygol o fod yn darparu gofal gartref. Felly, gallai cynyddu maint <u>aelwydydd estynedig</u> gael effeithiau cadarnhaol drwy agor cyfleoedd i gael cymorth, ond gallai gael effeithiau negyddol os yw'n cynyddu'r baich gofal drwy ei ymestyn i aelwyd arall. Cadarnhaol: mae cyfran gweithwyr y <u>sector lletygarwch</u> sy'n fenywod ychydig yn uwch nag y mae yng ngweithlu Cymru yn gyffredinol,	Menywod yw'r rhan fwyaf o'r rhai sy'n darparu gofal, bod hynny â thâl neu'n ddi-dâl, a menywod yw'r rhan fwyaf o'r gweithwyr iechyd, ac maent yn fwy tebygol na dynion o roi gofal di-dâl gartref (Grŵp Cyllideb Menywod, COVID-19: Materion Rhywedd a Chydraddoldeb). Bydd yn rhaid i ofalwyr sy'n gweithio gydbwysu gwasanaethau lleol yn ailagor a gofalu am berson sy'n agored i niwed. (<i>Carers UK</i>). Mae dadansoddiad o ddata'r Arolwg Blynnyddol o'r Boblogaeth yn 2019 yn amcangyfrif bod 50% o weithwyr mewn tafarndai, caffis a thai bwyta yng Nghymru yn fenywod, a bod menywod yn cynrychioli	Cyhoeddwyd canllawiau ar ailagor y sector yn ddiogel, ynghyd â chynghor ar fesurau lliniaru ychwanegol i leihau'r risg o drosglwyddo lle nad yw'n bosibl cadw pellter o 2 fetr. Bydd y pecyn o fesurau (wedi'u lliniaru'n gymharol) yn Haen 1 i gyd yn darparu mynediad i ragor o fathau o gymorth i fenywod sydd ei angen.

	felly mae'n bosibl y bydd effeithiau cadarnhaol o ran dosbarthiad os yw'n atal colledion swyddi posibl ac yn cynyddu incwm aelwydydd, drwy drosglwyddo unigolion oddi ar Gynllun y DU ar gyfer Cadw Swyddi drwy gyfnod y Coronafeirws. Cadarnhaol: Mae menywod yn fwy tebygol o fod wedi nodi lefelau is o lesiant meddyliol o ganlyniad i beidio â gallu parhau i ryngweithio'n gymdeithasol yn ôl yr arfer. Gallai llacio cyfyngiadau yn y <u>sector lletygarwch</u> helpu i fynd i'r afael â theimladau o lesiant is. Cadarnhaol: Er nad oes gwybodaeth ar gael yn benodol ar gyfer ffeiriau, fel arfer mae twristiaeth yn cyflogi mwy o fenywod na dynion. Felly, wrth i ragor o fusnesau perthnasol gael yr hawl i ailagor dylai hyn helpu i gadw swyddi a chynyddu incwm aelwydydd ymysg y rheini sy'n gweithio yn y	47% o gyfanswm y gweithlu yng Nghymru. Mae canfyddiadau'r arolwg yn awgrymu y gallai menywod elwa ar ailgydio mewn rhwyngweithio cymdeithasol 'normal', fel pryd o fwyd gyda ffrindiau neu deulu/teulu estynedig, a allai roi hwb i lesiant seicolegol. Bydd cyfleoedd i ddychwelyd i weithio yn helpu i leihau'r pryderon sy'n gysylltiedig â'r cyfyngiadau symud, gan gynnwys pryderon ariannol.	
--	---	---	--

	sector (hy drwy gael eu cyflog llawn wrth i'w cyfnod ar ffyrlo ddod i ben). Cadarnhaol: Menywod sy'n dueddol o fod yn bennaf gyfrifol am ofalu, gan gynnwys gofalu am blant yn ystod gwyliau'r ysgol. Dylai mynediad at fwy o amwynderau wella profiad plant a llesiant y rhain sy'n rhoi'r gofal.		
<i>Cyfeiriadedd rhywiol (Lesbiaidd, Hoyw a Deurywiol)</i>	Heb ganfod effeithiau gwahaniaethol penodol.	Mae'n bosibl y byddant yn elwa ar allu cymryd rhan mewn gweithgareddau 'normal' eto, gan gynnwys cymdeithasu'n ddiogel ac yn gyfrifol â ffrindiau a rhwydweithiau cymorth gan gymheiriaid, yn enwedig os ydynt wedi treulio'r cyfnod cyfyngiadau symud ar eu pen eu huain neu mewn amgylchedd cartref anghefnogol.	
<i>Priodas a phartneriaeth sifil</i>	Heb ganfod effeithiau gwahaniaethol penodol.	Roedd pobl a oedd yn briod neu'n cyd-fyw yn llai tebygol na'r cyffredin o deimlo'n unig (unigrwydd cronig ac unigrwydd oherwydd cyfyngiadau) (arolwg barn a ffordd o fyw yr ONS, 20 Mai). Dim tystiolaeth benodol, ond wrth i ragor o adeiladau agor, dylai	AMHERTHNASOL

		cyplau elwa'n gyffredinol ar ragor o gyfleoedd ar gyfer rhyngweithio cymdeithasol diogel a chyfleoedd i ddefnyddio gwasanaethau, a dylai hyn hybu llesiant.	
<i>Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed</i>	Cadarnhaol: Bydd plant yn cael bod yn rhan o <u>aelwydydd estynedig</u> mwy gyda theulu a ffrindiau, gan liniaru effeithiau negyddol bod ar wahân. Cadarnhaol: os bydd rhieni'n dychwelyd i weithio, gallai hynny fod yn arwydd o ddychwelyd i fywyd 'normal' a galluogi rhieni i ddarparu'n well ar gyfer eu plant Negyddol: os bydd rhieni'n dychwelyd i weithio, gallai hynny achosi teimladau o bryder, os oes cyswllt helaeth wedi bod o ganlyniad i'r cyfyngiadau symud.	Mae'r arolwg 'Coronafeirws a Fi' o tua 23,000 o blant a phobl ifanc yng Nghymru yn taflu rhywfaint o oleuni ar eu profiadau o bandemig y coronafeirws a'u hymatebion, eu gobeithion a'u pryderon ar gyfer y dyfodol (Erthygl 12, Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn). Y ddau brif fater i blant (12-18 oed) sy'n ymwneud â chyfyngiadau yw 'ddim yn gallu treulio amser gyda ffrindiau' (72%) a 'ddim yn gallu ymweld ag aelodau o'r teulu' (59%) Mae dadansoddiad Llywodraeth Cymru o'r Arolwg Blynnyddol o'r Boblogaeth 2018 yn awgrymu bod gan 11,400 o'r oedolion sy'n gweithio yn y sector tafarndai a thai bwyta blant o dan 16 oed. Mae hawliau plant wedi cael eu hystyried fel rhan o'r asesiad hwn (gweler uchod); a bydd y mesurau sy'n darparu cyfleoedd i gymryd rhan mewn rhagor o weithgareddau, gan gynnwys gweithgareddau grŵp wedi'u trefnu (e.e.	Mae Llywodraeth Cymru wedi llacio'r cyfyngiadau ar y sector gofal plant ac wedi galluogi pobl i gael gafael ar ofal a chymorth anffurfiol, gyda'r bwriad o leddfu'r pwysau ar deuluoedd lle mae angen i'r oedolion ddychwelyd i safleoedd ffisegol i weithio o bosibl. Bydd cyfathrebu'n uniongyrchol â phlant a phobl ifanc yn cael ei wella drwy hysbysebion a dylanwadwyr a fydd yn targedu sianeli cyfryngau cymdeithasol a ddefnyddir fwyaf gan bobl ifanc (er enghraifft, TikTok) ac fe'u defnyddir i drosglwyddo negeseuon 'Diogelu Cymru'.

		dosbarthiadau dawns), yn gadarnhaol i blant ac maent yn cydymffurfio ag erthyglau Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (Erthyglau 18 a 27).	
--	--	---	--

Lefel Rhybudd 2 – risg ganolog

Grŵp neu nodwedd warchodedig	Beth yw effeithiau cadarnhaol neu negyddol y cynnig?	Rhesymau dros eich penderfyniad (gan gynnwys tystiolaeth)	Sut byddwch yn lliniaru'r effeithiau?
<i>Oedran (meddyliwch am wahanol grwpiau oedran)</i>	Cadarnhaol: O ystyried bod effeithiau'r coronafeirws ar iechyd yn fwy difrifol i bobl hŷn, bydd lleihau'r cyfraddau trosglwyddo yn cael effaith gadarnhaol. Bydd y gallu i greu aelwydydd estynedig yn cael effaith gadarnhaol ar bob grŵp oedran, a bydd yn lliniaru effeithiau unigrwydd ac ynysigrwydd (i bobl iau) ac allgáu digidol (i bobl hŷn). Negyddol: Mae pobl ifanc yn cael eu cynrychioli'n anghymesur yn y sector lletygarwch a bydd y cyfyngiadau yn y tymor byr ac unrhyw effeithiau tymor canolog a thymor hir a gânt ar fusnesau yn y sector yn effeithio'n negyddol arnynt. Mae pobl iau hefyd wedi derbyn niferoedd anghymesur o'r hysbysiadau cosb benodedig a roddwyd hyd yma. Fodd bynnag, efallai fod pobl dros 70 oed yn bryderus am risgiau uwch iddynt o gymysgu â mwy o bobl a gallai'r rhai sy'n wynebu mwy o risg deimlo pwysau i ymuno ag aelwydydd estynedig i ddarparu gofal a chymorth (e.e. neiniau a theidiau oedrannus).	Adroddodd y Resolution Foundation ar 27 Hydref fod 9 y cant o'r rhai a fu ar ffyrlo wedi colli eu swyddi. Roedd y gyfradd hon ar ei huchaf ymhlith pobl 18-24 oed, gweithwyr Duon, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig, a'r rhai ar gyflog isel. Hyd at 22 Medi, roedd 61% o'r Hysbysiadau Cost Benodedig a roddwyd yng Nghymru wedi'u rhoi i bobl o dan 35 oed. Nid yw'n glir beth sydd wedi sbarduno'r gwahaniaethau o ran hysbysiadau cosb benodedig neu a oes gwahaniaethau ychwanegol nad ydym yn gwybod amdanynt, o ystyried y data cyfyngedig	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Bydd cadw lefelau'r hysbysiadau cosb benodedig yn gymharol isel, eu hadolygu'n rheolaidd a'r Heddlu'n parhau i ddefnyddio'r "dull 4E" lle mae gorfodaeth yn ddewis olaf, oll yn helpu i liniaru'r effeithiau ar gydraddoldeb o ran oedran. Awgryma profiad blaenorol hefyd fod llawer llai o Hysbysiadau cosb benodedig yn cael eu rhoi o dan Lefel Rhybudd 2. O dan yr holl Lefelau Rhybudd ar gyfer cyfyngiadau, gan gynnwys Lefel Rhybudd 2, mae cadw ysgolion ar agor yn flaenoriaeth. Mae'r penderfyniad hwn wedi'i wneud i liniaru'r risg dros y tymor hwy i bobl sy'n dod yn oedolion a allai fel arall brofi effeithiau creithiau'r pandemig yn y tymor hir.

	Bydd effeithiau negyddol ar bobl ifanc oherwydd canlyniadau economaidd tymor canolig a thymor hwy yr ymdrechion i reoli'r feirws o ran eu cyfleoedd i gael swyddi ac i ennill cyflog. I ddisgyblion y gofynnir iddynt hunanynysu, nid yw dysgu cyfunol (cyfuniad o ddysgu ar-lein ac addysgu wyneb yn wyneb) yn cael ei ystyried yn ddewis boddhaol yn lle addysgu wyneb yn wyneb a byddai'n effeithio'n anghymesur ar ddysgwyr sy'n fwy agored i niwed a'r rhai sydd dan anfantais		
<i>Anabledd (meddylwch am wahanol fathau o bobl anabl)</i>	Cadarnhaol: Mae COVID-19 yn cael effaith anghymesur sylweddol ar iechyd rhai pobl anabl a rhai pobl â chyflyrau iechyd cronig. Bydd mesurau cryfach i leihau trosglwyddo yn cael rhai effeithiau cadarnhaol ar bobl anabl. Bydd caniatáu i wasanaethau cyswllt agos aros ar agor hefyd yn helpu i leihau effeithiau andwyol ar bobl anabl. Gall newid tuag at fwy o weithio o bell agor cyfleoedd cyflogaeth newydd neu gyfleoedd eraill i bobl sydd wedi'u hanalluogi oherwydd diffyg gwasanaethau teithio hygyrch neu gan agweddau cymdeithasol neu wahaniaethu. Negyddol: Yn ystod cyfnod cynnar y pandemig, roedd pobl anabl yn fwy tebygol o fod ar ffyrlo ac mae'n bosibl y caiff y patrwm hwn ei ailadrodd. I bobl anabl, mae'n bosibl y bydd yr ymdeimlad o	Canfu Adroddiad Cyngor ar Bopeth: An Unequal Crisis (Cymru a Lloegr) fod cyfran uwch o bobl anabl (1 o bob 4) yn wynebu colli eu swyddi na'r boblogaeth gyffredinol (1 o bob 6).	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Gallai'r ddarpariaeth ynghylch aelwydydd estynedig a'r gallu i gwrdd â hyd at bedwar o bobl y tu allan neu mewn lleoliad rheoleiddiedig, a darpariaethau ar gyfer gweithgarwch a drefnir o dan do helpu i liniaru teimladau o unigrwydd ac ynysigrwydd.

	fod yn ynysig a'r effeithiau negyddol ar eu hiechyd oherwydd problemau iechyd meddwl yn cynyddu.		
<i>Ailbennu Rhywedd (y broses o newid rhywedd a phobl Drawsryweddol)</i>	Heb ganfod effeithiau gwahaniaethol penodol.		
<i>Beichiogrwydd a mamolaeth</i>	Cadarnhaol: Bydd gwasanaethau mamolaeth ac amenedigol yn parhau, gyda mynediad at ymwelwyr iechyd a gwasanaethau cymorth ehangach. Bydd hyn yn cynnwys cynnal dosbarthiadau bwydo ar y fron a dosbarthiadau rhiant a phlentyn, i gefnogi iechyd meddwl mamau cyn yr enedigaeth a sicrhau bod plant bach yn cael eu gweld a bod eu datblygiad yn cael ei asesu er mwyn galluogi ymyrraeth gynnar yn ôl y gofyn. Negyddol: Mae rhai menywod hefyd wedi adrodd am bryderon ôl-enedigol ynghylch cymorth iechyd meddwl, bwydo ar y fron ac ati.		Rydym yn cynnal y ddarpariaeth sy'n galluogi grwpiau fel grwpiau rhieni a babanod / plant bach i weithredu mewn cyfleusterau cymunedol o wahanol fathau a fydd yn helpu i fynd i'r afael â'r materion hyn.
<i>Hil (gan gynnwys gwahanol leiafrifoedd ethnig, Sipsiwn a Theithwyr a Mudwyr, Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid)</i>	Negyddol: Cafwyd rhywfaint o dystiolaeth fod nifer anghymesur o hysbysiadau cosb benodedig wedi'u rhoi i bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. Mae'n bosibl fod creu troseddau newydd a allai arwain at roi hysbysiadau cosb benodedig yn cael effaith andwyol ar gymunedau Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. Mae'n bosibl fod cyfyngiadau ar deithio yn cael effaith andwyol ar bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig	Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yw 12% o'r gweithwyr mewn tafarndai, caffis a bwytai. Adroddodd y Resolution Foundation ar 27 Hydref fod 9 y cant o'r rhai a fu ar ffyrlo wedi colli eu swyddi. Roedd y gyfradd hon ar ei huchaf ymhlith pobl 18-24 oed, gweithwyr Duon, Asiaidd a	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Mae pecyn Llywodraeth Cymru wedi'i dargedu'n benodol at y sector lletygarwch a thwristiaeth. Bydd cadw lefelau hysbysiadau cosb benodedig yn gymharol isel, gan eu hadolygu'n

	sydd â theulu mewn mannau eraill yn y DU neu dramor. O dan y ddyletswydd i hunanynysu, mae'r defnydd o wybodaeth pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig i sicrhau cydymffurfiaeth yn fater pwysig o ymddiriedaeth a hyder mewn awdurdodau cyhoeddus.	lleiafrifoedd ethnig, a'r rhai ar gyflog isel. Adroddwyd bod 24% o famau Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig wedi dweud eu bod yn cael trafferth bwydo eu plant. Cafodd 10% o'r hysbysiadau cosb benodedig a roddwyd yng Nghymru hyd at 22 Medi eu rhoi i bobl sy'n nodi eu bod o gefndir Asiaidd neu'n Tsieineaidd, sy'n cynrychioli tua 2% o'r boblogaeth. Nid yw'n glir beth sydd wedi sbarduno'r gwahaniaethau o ran hysbysiadau cosb benodedig neu a oes gwahaniaethau ychwanegol nad ydym yn gwybod amdanynt, o ystyried y data cyfyngedig	rheolaidd a'r Heddlu'n parhau i ddefnyddio'r "dull 4E" lle mae gorfodaeth yn ddewis olaf, oll yn helpu i liniaru'r effeithiau ar gydraddoldeb hiliol. Awgryma profiad blaenorol hefyd fod llawer llai o hysbysiadau cosb benodedig yn cael eu cyhoeddi ar Lefel Rhybudd 2. Mae Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu â Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth i sicrhau bod hyn yn cael ei wneud mewn ffordd briodol a theg. Bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod cyrff gorfodi yn cael yr isafswm o ddata sy'n ofynnol i gyflawni eu swyddogaethau, a chaiff y rhain eu rhannu yn unol â deddfwriaeth diogelu data gan gynnwys GDPR.
<i>Crefydd, cred a diffyg cred</i>	Cadarnhaol: Bydd addoldai yn aros ar agor ac yn cael gweithredu mewn ffordd ddiogel o ran COVID.		
<i>Rhyw / Rhywedd</i>	Cadarnhaol: Mae tystiolaeth glir bod COVID-19 yn cael effaith anghymesur ar ieuchyd dynion. Felly bydd mesurau i ddod â'r feirws yn ôl dan reolaeth a lleihau trosglwyddo yn cael effaith gadarnhaol ar ddynion. Bydd aelwydydd estynedig yn rhoi gofal a chymorth ychwanegol gwerthfawr a gallai hyn fod yn gadarnhaol i	Mae 76% o'r hysbysiadau cosb benodedig a roddwyd hyd at 22 Medi wedi'u rhoi i ddynion. Nid yw'n glir beth sydd wedi sbarduno'r gwahaniaethau o ran rhyw a hysbysiadau cosb benodedig, o ystyried y data cyfyngedig.	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Bydd cadw lefelau hysbysiadau cosb benodedig yn gymharol isel, eu hadolygu'n rheolaidd a'r Heddlu'n

	fenywod yn enwedig, sydd yn aml â baich anghymesur o ran gofalu Negyddol: Bydd y cyfyngiadau ar y sector lletygarwch yn effeithio ar fenywod gan eu bod yn cael eu cynrychioli'n anghymesur yn y sector. Maent hefyd yn fwy tebygol o gael eu heffeithio os bydd yn rhaid i'w plentyn hunanynysu gan ei fod yn tueddu i fod yn fwy cyfrifol am ofal plant. Derbyniodd dynion nifer anghymesur o hysbysiadau cosb benodedig. Mae dynion yn fwy tebygol o gael eu effeithio'n ddifrifol gan COVID-19 o safbwynt iechyd; os caiff cyfyngiadau eu llacio mae hyn yn eu rhoi mewn mwy o berygl. Effeithiau negyddol y mesurau 'aros gartref' o ran menywod a phlant sy'n cael eu cam-drin.	Menywod yw'r rhan fwyaf o'r rhai sy'n darparu gofal, bod hynny â thâl neu'n ddi-dâl, a menywod yw'r rhan fwyaf o'r gweithwyr iechyd, ac maent yn fwy tebygol na dynion o roi gofal di-dâl gartref (Grŵp Cyllideb Menywod COVID-19: Adroddiad COVID-19) Mae dadansoddiad o ddata'r Arolwg Blynnyddol o'r Boblogaeth ar gyfer 2019 yn amcangyfrif bod 50% o weithwyr mewn tafarndai, caffis a thai bwyta yng Nghymru yn fenywod, a bod menywod yn cynrychioli 47% o gyfanswm y gweithlu yng Nghymru.	parhau i ddefnyddio "dull 4E" lle mae gorfodaeth yn ddewis olaf, oll yn helpu i liniaru'r effeithiau ar gydraddoldeb rhywiol. Awgryma profiad blaenorol hefyd fod llawer llai o hysbysiadau cosb benodedig yn cael eu rhoi ar Lefel Rhybudd 2.
<i>Cyfeiriadedd rhywiol (Lesbiaidd, Hoyw a Deurywiol)</i>	Cadarnhaol: Byddai'r gallu parhaus i gwrdd â hyd at bedwar o bobl mewn lleoliadau a reoleiddir neu i gymryd rhan mewn gweithgarwch wedi'i drefnu yn rhoi rhywfaint o hyblygrwydd ychwanegol, a fyddai'n bwysig o ran mynd i'r afael ag effeithiau andwyol i'r rhai yr oedd eu cartref yn negyddol neu'n elyniaethus o ran cyfeiriadedd rhywiol yr unigolyn.	Mae rhywfaint o dystiolaeth yn gynharach yn y pandemig bod gorfod aros gartref wedi effeithio'n negyddol ar rai pobl yr oedd eu teuluoedd yn negyddol neu'n elyniaethus o ran cyfeiriadedd rhywiol yr unigolyn.	

<i>Priodas a phartneriaeth sifil</i>	Heb ganfod effaith wahaniaethol		
<i>Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed</i>	Cadarnhaol: Bydd cadw ysgolion, cyfleusterau chwarae cyhoeddus a cholegau ar agor yn cael effaith gadarnhaol ar blant a phobl ifanc, yn enwedig y rhai sy'n agored i niwed neu sydd o gefndiroedd difreintiedig. Bydd y penderfyniad i ganiatáu i chwaraeon a gweithgareddau eraill a drefnir barhau hefyd yn cael effaith gadarnhaol ar iechyd a llesiant plant, yn ogystal â'r ddarpariaeth ynghylch cyfarfod yn yr awyr agored neu mewn lleoliadau a reoleiddir. Mae hyn yn arbennig o bwysig i bobl ifanc yn eu harddegau a fydd yn croesawu'r cyfle i gwrdd â'u ffrindiau. Cadarnhaol: Caniateir i weithgareddau allgyrsiol a gweithgareddau wedi'u trefnu fynd rhagddynt. Mae hyn yn cynnwys gweithgareddau chwaraeon, ond hefyd amrywiaeth eang o weithgareddau diwylliannol, addysgol a datblygiadol. Er enghraifft, mynychu clybiau dawnio, drama a chwaraeon, yn ogystal â grwpiau cymorth i ofalwyr ifanc a phlant ag anghenion ychwanegol, anabledau dysgu neu anghenion iechyd cymhleth. Cadarnhaol: Bydd cyfleusterau chwarae, gan gynnwys meysydd chwarae awyr agored ac ardaloedd chwarae dan do, yn parhau ar agor ac yn hygyrch, yn unol â hawl y	Mae'r dystiolaeth o'r cyfyngiadau symud cyntaf yn dangos bod yr effaith ar blant sy'n agored i niwed a phlant difreintiedig wedi bod yn arbennig o ddifrifol. Yn yr holiadur 'Coronafeirws a Fi', nodwyd mai'r prif beth a oedd yn cael effaith ar deimladau plant a phobl ifanc oedd methu â gallu gweld ffrindiau. Yn yr arolwg 'Coronafeirws a Fi' plant o gefndir Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig oedd fwyaf tebygol o ddweud bod angen help arnynt i sicrhau bod gan eu teulu ddigon o fwyd. Maent yn fwy tebygol o roi gwybod am arwyddion o ansicrwydd bwyd. Adroddwyd am hyn hefyd gan randdeiliaid sy'n gweithio'n uniongyrchol gyda'r gymuned Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig	Mae Llywodraeth Cymru wedi blaenoriaethu teuluoedd sydd mewn tlodi drwy, er enghraifft, y Gronfa Cymorth Dewisol a'r Gronfa Datblygu Plant ar gyfer plant y mae risg y bydd oedi o ran eu datblygiad. Bydd cyfathrebu'n uniongyrchol â phlant a phobl ifanc yn cael ei wella drwy hysbysebion a dylanwadwyr a fydd yn targedu sianeli cyfryngau cymdeithasol a ddefnyddir fwyaf gan bobl ifanc (er enghraifft, TikTok) ac fe'u defnyddir i drosglwyddo negeseuon 'Diogelu Cymru'.

	plentyn i chwarae sydd wedi'i nodi yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ac sy'n rhan o gyfraith Cymru. Negyddol: Bydd effeithiau economaidd negyddol a brofir gan y teulu yn effeithio ar blant.		
<i>Aelwydydd incwm isel</i>	Cadarnhaol: Mae lleihau'r swm ar gyfer methu â hunanynysu yn debygol o gael effaith gadarnhaol fach ar grwpiau difreintiedig. Negyddol: Mae'n bosibl y bydd pobl o gartrefi incwm is yn llai abl i gyfarfod mewn lleoliad a reoleiddir.	Adroddodd y Resolution Foundation ar 27 Hydref fod 9 y cant o'r rhai a fu ar ffyrlo wedi colli eu swyddi. Roedd y gyfradd hon ar ei huchaf ymhlith pobl 18-24 oed, gweithwyr o gefndir Du, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig, a'r rhai ar gyflog isel	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr er ein bod yn cydnabod y bydd yn rhaid i lawer ymdopi ar lai o arian nag arfer gan fod ffyrlo yn 80% o gyflog. Mae hefyd yn arbennig o anodd i rai categorïau o weithwyr fel y rhai sydd ar gontractau dim oriau, gweithwyr asiantaeth a chynlluniau lleoliadau gwaith eraill.

Lefel Rhybudd 3 (risg uchel)

Grŵp neu nodwedd warchodedig	Beth yw effeithiau cadarnhaol neu negyddol y cynnig?	Rhesymau dros eich penderfyniad (gan gynnwys tystiolaeth)	Sut byddwch yn lliniaru'r effeithiau?
<i>Oedran (meddyliwch am wahanol grwpiau oedran)</i>	Cadarnhaol: O ystyried bod effeithiau'r coronafeirws ar iechyd yn fwy difrifol i bobl hŷn, bydd lleihau cyfraddau trosglwyddo yn cael effaith gadarnhaol. Negyddol: Mae pobl ifanc yn cael eu cynrychioli'n anghymesur yn y sector lletygarwch a bydd y cyfyngiadau yn y tymor byr ac unrhyw ganlyniadau tymor canolig a hirdymor a gaiff ar fusnesau yn y sector yn effeithio'n negyddol arnynt. Mae pobl iau hefyd wedi derbyn niferoedd anghymesur o'r hysbysiadau cosb benodedig a gyhoeddwyd hyd yma.	Adroddodd y Resolution Foundation ar 27 Hydref fod 9 y cant o'r rhai fu ar ffyrlo wedi colli eu swyddi. Roedd y gyfradd hon ar ei huchaf ymhlith pobl 18-24 oed, gweithwyr o gefndir Du, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig, a'r rhai ar gyflog isel. Hyd at 22 Medi, roedd 61% o'r hysbysiadau cosb benodedig a roddwyd yng Nghymru wedi'u rhoi i bobl o dan 35 oed. Nid yw'n glir beth sydd wedi sbarduno'r gwahaniaethau o ran hysbysiadau cosb benodedig neu a oes gwahaniaethau ychwanegol nad ydym yn gwybod amdanynt, o ystyried y data cyfyngedig	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Bydd cadw lefelau'r hysbysiadau cosb benodedig yn gymharol isel, eu hadolygu'n rheolaidd a'r Heddlu'n parhau i ddefnyddio'r "dull 4E" lle mae gorfodaeth yn ddewis olaf, oll yn helpu i liniaru'r effeithiau ar gydraddoldeb o ran oedran
<i>Anabledd (meddyliwch am wahanol fathau o o bobl anabl)</i>	Cadarnhaol: Mae COVID-19 yn cael effaith anghymesur sylweddol ar iechyd rhai pobl anabl a rhai pobl â chyflyrau iechyd cronig. Bydd mesurau cryfach i leihau trosglwyddo yn cael rhai effeithiau cadarnhaol ar bobl anabl. Bydd caniatáu i wasanaethau cyswllt agos aros ar agor hefyd yn helpu i leihau effeithiau andwyol ar bobl anabl. Negyddol: Yng nghyfnod cynnar y pandemig, roedd	Canfu adroddiad Cyngor ar Bopeth: An Unequal Crisis (Cymru a Lloegr) fod cyfran uwch o bobl anabl (1 o bob 4) yn wynebu colli eu swyddi na'r boblogaeth gyffredinol (1 o bob 6).	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Gallai'r ddarpariaeth ynghylch aelwydydd estynedig a'r gallu i gwrdd â hyd at bedwar o bobl y tu allan neu mewn lleoliad rheoledig a darpariaethau ar gyfer gweithgareddau a drefnir o dan do helpu i

	pobl anabl yn fwy tebygol o fod ar ffyrlo ac mae'n bosibl y caiff y patrwm hwn ei ailadrodd. O ran pobl anabl, mae'n bosibl y bydd bod yn ynysig a'r effeithiau negyddol ar eu hiechyd oherwydd problemau iechyd meddwl yn cynyddu.		liniaru teimladau o unigrwydd a bod yn ynysig.
<i>Ailbennu Rhywedd (y broses o newid rhywedd a phobl Drawsryweddol)</i>	Heb ganfod effeithiau gwahaniaethol penodol.		
<i>Beichiogrwydd a mamolaeth</i>	Negyddol: Mae rhai menywod wedi adrodd am bryderon ar ôl rhoi genedigaeth, ynghylch cymorth iechyd meddwl, bwydo ar y fron ac ati.		Rydym yn cynnal y ddarpariaeth sy'n galluogi grwpiau fel grwpiau rhieni a babanod / plant bach i weithredu mewn cyfleusterau cymunedol o wahanol fathau a fydd yn helpu i fynd i'r afael â'r materion hyn.
<i>Hil (gan gynnwys gwahanol leiafrifoedd ethnig, Sipsiwn a Theithwyr a Mudwyr, Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid)</i>	Negyddol: mae pobl o gymunedau Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yn cael eu cynrychioli'n anghymesur yn y sector lletygarwch a bydd y gofyniad i gau am 6pm yn cael effaith negyddol arnynt. Mae pobl o gymunedau Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig hefyd yn anghymesur o debygol o fod yn yrwyr tacsis a bydd cau lleoliadau lletygarwch yn effeithio'n sylweddol arnynt. Negyddol: Cafwyd rhywfaint o dystiolaeth fod niferoedd anghymesur o hysbysiadau cosb benodedig wedi'u rhoi i bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. Gall	Mae pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yn cynnwys 12% o weithwyr mewn tafarndai, caffis a bwytai Adroddodd y Resolution Foundation ar 27 Hydref fod 9 y cant o'r rhai a fu ar ffyrlo wedi colli eu swyddi. Roedd y gyfradd hon ar ei huchaf ymhlith pobl 18-24 oed, gweithwyr o gefndir Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd ethnig, a'r rhai ar gyflog isel. Adroddwyd bod 24% o famau Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig wedi dweud eu bod yn cael trafferth bwydo eu plant.	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Mae pecyn Llywodraeth Cymru wedi'i dargedu'n benodol at y sector lletygarwch a thwristiaeth. Bydd cadw lefelau'r hysbysiadau cosb benodedig yn gymharol isel, eu hadolygu'n rheolaidd a'r Heddlu'n parhau ddefnyddio'r "dull 4E" lle mae gorfodi yn ddewis olaf, oll yn helpu i liniaru'r effeithiau o ran cydraddoldeb hiliol.

	creu troseddau newydd a allai arwain at gyflwyno hysbysiadau cosb benodedig gael effaith andwyol ar gymunedau Duon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. Gall y cyfyngiadau ar deithio gael effaith andwyol ar bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig sydd â theulu mewn mannau eraill yn y DU neu dramor.	Cafodd 10% o'r hysbysiadau cosb benodedig a roddwyd yng Nghymru hyd at 22 Medi eu rhoi i bobl sy'n nodi eu bod o gefndir Asiaidd neu Tsieineaidd, sy'n cynrychioli tua 2% o'r boblogaeth. Nid yw'n glir beth sydd wedi sbarduno'r gwahaniaethau o ran hysbysiadau cosb benodedig neu a oes gwahaniaethau ychwanegol nad ydym yn gwybod amdanynt, o ystyried y data cyfyngedig	
<i>Crefydd, cred a diffyg cred</i>	Cadarnhaol: Bydd addoldai yn aros ar agor ac yn cael gweithredu mewn ffordd ddiogel o ran COVID. Bydd hyn yn cael effaith gadarnhaol ar grwpiau ffydd.		
<i>Rhyw / Rhywedd</i>	Cadarnhaol: Mae tystiolaeth glir bod COVID-19 yn cael effaith anghymesur ar ieuchyd dynion. Felly bydd mesurau i ddod â'r feirws yn ôl dan reolaeth a lleihau trosglwyddo yn cael effaith gadarnhaol ar ddynion. Negyddol: Bydd y cyfyngiadau ar y sector lletygarwch yn effeithio ar fenywod gan eu bod yn cael eu cynrychioli'n anghymesur yn y sector. Maent hefyd yn fwy tebygol o gael eu heffeithio os bydd yn rhaid i'w plentyn hunanynysu gan eu bod yn dueddol o	Mae 76% o'r hysbysiadau cosb benodedig a roddwyd hyd at 22 Medi wedi'u rhoi i ddynion. Nid yw'n glir beth sydd wedi sbarduno'r gwahaniaethau o ran rhyw a hysbysiadau cosb benodedig, o ystyried y data cyfyngedig.	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Bydd cadw lefelau'r hysbysiadau cosb benodedig yn gymharol isel, eu hadolygu'n rheolaidd a'r Heddlu'n parhau ddefnyddio'r "dull 4E" lle mae gorfodi yn ddewis olaf, oll yn helpu i liniaru'r effeithiau o ran cydraddoldeb rhwng y rhywiau.

	wneud mwy o'r gwaith o ofalu am blant. Negyddol: Derbyniodd dynion nifer anghymesur o hysbysiadau cosb benodedig.		
<i>Cyfeiriadedd rhywiol (Lesbiaidd, Hoyw a Deurywiol)</i>	Cadarnhaol: Byddai parhau i gael cwrdd â hyd at bedwar o bobl mewn lleoliadau a reoleiddir neu gymryd rhan mewn gweithgarwch wedi'i drefnu yn rhoi rhywfaint o hyblygrwydd ychwanegol, a fyddai'n bwysig o ran mynd i'r afael ag effeithiau andwyol i unigolion y mae eu cartref yn negyddol neu'n elyniaethus o ran eu cyfeiriadedd rhywiol.	Roedd rhywfaint o dystiolaeth yn gynharach yn y pandemig am effaith negyddol y gofyniad i aros gartref ar rai pobl yr oedd eu teuluoedd yn negyddol neu'n elyniaethus o ran cyfeiriadedd rhywiol yr unigolyn.	
<i>Priodas a phartneriaeth sifil</i>	Heb ganfod effaith wahaniaethol		
<i>Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed</i>	Cadarnhaol: Bydd cadw ysgolion, a cholegau ar agor (hyd yn oed os oes rhaid i hyn fod drwy ddysgu o bell gartref) yn cael effaith gadarnhaol ar blant a phobl ifanc, yn enwedig y rhai sy'n agored i niwed neu o gefndiroedd difreintiedig. Fodd bynnag, nid yw'r posibilrwydd y bydd plant yn gweithio gartref yn cael ei ystyried yn rhywbeth mor gadarnhaol, ac yn sicr nid yn y tymor canolig na'r tymor hir. Negyddol: Mewn sefyllfa lle mae angen dysgu o bell neu ddysgu cyfunol ar y Lefel Rhybudd hon, gallai plant o deuluoedd incwm	Mae'r dystiolaeth o'r cyfyngiadau symud cyntaf yn dangos bod yr effaith ar blant sy'n agored i niwed a phlant difreintiedig wedi bod yn arbennig o ddifrifol. Yn yr holiadur Coronafeirws a Fi, nodwyd mai'r prif beth a oedd yn cael effaith ar deimladau plant a phobl ifanc oedd methu â gallu gweld ffrindiau. Yn yr arolwg Coronafeirws a Fi, plant Duon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig a oedd yn fwy tebygol o ddweud bod angen help arnynt i sicrhau bod gan eu teulu ddigon o fwyd. Maent yn fwy tebygol o roi gwybod	Mae Llywodraeth Cymru wedi blaenoriaethu teuluoedd sydd mewn tlodi drwy, er enghraifft, y Gronfa Cymorth Dewisol a'r Gronfa Datblygu Plant ar gyfer plant sydd mewn perygl o oedi datblygiadol. Yn ystod yr wythnos yn dechrau ar 14 Rhagfyr, gosododd Llywodraeth Cymru gysail trwy ddeddfu i sicrhau, pe bai ysgolion cynradd yn penderfynu cau, y byddent yn parhau i gynnig darpariaeth addysg i ddysgwyr sy'n agored i niwed a phlant gweithwyr hanfodol – cedwir yr opsiwn i ddod â'r

	is fod o dan anfantais oherwydd bod cost TG (o bosibl) yn eu rhoi o dan anfantais o ran hwyluso addysg eu plant. Cadarnhaol: Bydd cadw ysgolion, cyfleusterau chwarae cyhoeddus a cholegau ar agor yn cael effaith gadarnhaol ar blant a phobl ifanc, yn enwedig y rhai sy'n agored i niwed neu o gefndiroedd difreintiedig. Bydd y penderfyniad i ganiatáu i chwaraeon a gweithgareddau eraill a drefnir barhau hefyd yn cael effaith gadarnhaol ar iechyd a llesiant plant, yn ogystal â'r ddarpariaeth i gyfarfod yn yr awyr agored neu mewn lleoliadau a reoleiddir. Mae hyn yn arbennig o bwysig i bobl ifanc yn eu harddegau a fydd yn croesawu'r cyfle i gwrdd â'u ffrindiau. Negyddol: Bydd effeithiau economaidd negyddol a brofir gan y teulu yn effeithio ar blant. Negyddol: Mae cau lleoliadau adloniant (sinemâu, arcedau bowlio, mannau chwarae o dan do) yn lleihau'r opsiynau hamdden sydd ar gael i blant a phobl ifanc.	am arwyddion o ansicrwydd bwyd. Adroddwyd am hyn hefyd gan randdeiliaid sy'n gweithio'n uniongyrchol gyda'r gymuned Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig	gyfarwydddeb hon i rym eto, yn y dyfodol. Bydd cyfathrebu'n uniongyrchol â phlant a phobl ifanc yn cael ei wella drwy hysbysebion a dylanwadwyr a fydd yn targedu sianeli cyfryngau cymdeithasol a ddefnyddir fwyaf gan bobl ifanc (er enghraifft, TikTok) a byddant yn cael eu defnyddio i gyfleu negeseuon 'Diogelu Cymru'
<i>Aelwydydd incwm isel</i>	Negyddol: Mae pobl ar incwm isel yn cael eu cynrychioli'n anghymesur yn y sector lletygarwch a bydd y gofyniad i gau am	Adroddodd y Resolution Foundation ar 27 Hydref fod 9 y cant o'r rhai a fu ar ffyrlo wedi colli eu swyddi. Roedd y gyfradd hon ar ei	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i ffyrlo yn helpu i liniaru effeithiau andwyol y mesur

	6pm yn effeithio'n negyddol arnynt. Efallai y bydd pobl o gartrefi incwm is yn llai abl i gyfarfod mewn lleoliad a reoleiddir, Cadarnhaol: Mae lleihau'r swm ar gyfer methu â hunanynysu yn debygol o gael effaith gadarnhaol fach ar grwpiau diffreintiedig.	huchaf ymhlith pobl 18-24 oed, gweithwyr o gefndir Du, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig, a'r rhai ar gyflog isel	hwn yn y tymor byr er ein bod yn cydnabod y bydd yn rhaid i lawer ymdopi ar lai o arian nag arfer gan fod ffyrlo yn 80% o gyflog. Mae hefyd yn arbennig o anodd i rai categorïau o weithwyr fel y rhai sydd ar gontractau dim oriau, gweithwyr asiantaeth a chynlluniau lleoliadau gwaith eraill.
--	--	---	--

Lefel Rhybudd 4 (risg uchel iawn)

Grŵp neu nodwedd warchodedig	Beth yw effeithiau cadarnhaol neu negyddol y cynnig?	Rhesymau dros eich penderfyniad (gan gynnwys tystiolaeth)	Sut byddwch yn lliniaru'r effeithiau?
<i>Oedran (meddylwch am wahanol grwpiau oedran)</i>	Cadarnhaol: O ystyried bod effeithiau'r coronafeirws ar iechyd yn fwy difrifol i bobl hŷn, bydd lleihau cyfraddau trosglwyddo yn cael effaith gadarnhaol. Negyddol: Mae pobl ifanc yn cael eu cynrychioli'n anghymesur yn y sector lletygarwch a bydd y cyfyngiadau yn y tymor byr ac unrhyw ganlyniadau tymor canolig a hirdymor a gaiff hynny ar fusnesau yn y sector yn effeithio'n negyddol arnynt. Ar hyn o bryd, y garfan hon yw'r grŵp oedran sy'n wynebu'r risg fwyaf o ganlyniad i ddirywiad economaidd. Mae pobl iau hefyd wedi cael niferoedd anghymesur o'r hysbysiadau cosb benodedig a roddwyd hyd yma. Negyddol: Mae'r gofyniad i aros gartref – hyd yn oed am gyfnod byr – yn debygol o effeithio ar iechyd meddwl pob grŵp oedran: pobl hŷn sydd fwyaf tebygol o boeni am ddal y feirws, tra bod pobl 18-29 oed yn fwyaf tebygol o deimlo'n ynysig.	Adroddodd y Resolution Foundation ar 27 Hydref fod 9 y cant o'r rhai a fu ar ffyrlo wedi colli eu swyddi. Roedd y gyfradd hon ar ei huchaf ymhlith pobl 18-24 oed, gweithwyr o gefndir Du, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig, a'r rhai ar gyflog isel. Hyd at 22 Medi, roedd 61% o'r hysbysiadau cosb benodedig a roddwyd yng Nghymru wedi'u rhoi i bobl o dan 35 oed. Nid yw'n glir beth sydd wedi sbarduno'r gwahaniaethau o ran hysbysiadau cosb benodedig neu a oes gwahaniaethau ychwanegol nad ydym yn gwybod amdanynt, o ystyried y data cyfyngedig Mae dadansoddiad Llywodraeth Cymru o ddata'r Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth yn 2019 yn dangos bod 46% o weithwyr mewn tafarndai, caffis a thai bwyta yng Nghymru o dan 25 oed (a dim ond 12% o'r gweithlu y mae'r grŵp oedran hwn yn ei gynrychioli). Mae ymatebion i'r arolwg yn amlygu mai pobl iau (18-29) sydd fwyaf tebygol o fod yn bryderus am eu	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Bydd cadw lefelau'r hysbysiadau cosb benodedig yn gymharol isel, eu hadolygu'n rheolaidd a'r Heddlu'n parhau i ddefnyddio "dull 4E" lle mae gorfodaeth yn ddewis olaf, oll yn helpu i liniaru'r effeithiau ar gydraddoldeb o ran oedran Dylai eithriadau ac esgusodion rhesymol i greu aelwydydd estynedig os ydych yn byw ar eich pen eich hun, ac i gyfarfod o dan do i ddarparu gofal, liniaru yn erbyn effeithiau gwaethaf y mesurau. Gall gweithgarwch corfforol a bod yn yr awyr agored gael effaith sylweddol ar leihau unigrwydd, felly dylai'r esgus rhesymol i alluogi ymarfer corff helpu i liniaru effaith y mesurau i ryw raddau.

		hiechyd meddwl ac i deimlo'n ynysig. Mae pobl dros 70 oed yn fwy tebygol o boeni am eu hiechyd a'r risgiau o ddal COVID-19. Canfu arolwg ffordd o fyw yr ONS (20 Mai) fod cyfraddau unigrwydd ar eu huchaf ymhlith oedolion o oedran gweithio sy'n byw ar eu pennau eu hunain (e.e. soniodd 13% o'r rhai 16-64 oed a oedd yn byw ar eu pennau eu hunain am unigrwydd cronig o gymharu â 5% ar aelwydydd â dau oedolyn o oedran gweithio). Nid oedd pobl hŷn yn fwy tebygol o nodi eu bod yn unig ac roedd y gyfran uchaf ymysg oedolion ifanc. Mae oedolion hŷn yn fwy tebygol o fod yn hunanynysu ac yn poeni mwy am gael y feirws a mynd yn ddifrifol wael (arolwg llesiant Iechyd Cyhoeddus Cymru)	
<i>Anabledd (meddyliwch am wahanol fathau o bobl anabl)</i>	Cadarnhaol: Mae COVID-19 yn cael effaith anghymesur sylweddol ar iechyd rhai pobl anabl a rhai pobl â chyflyrau iechyd cronig. Bydd mesurau cryfach i leihau trosglwyddo yn cael rhai effeithiau cadarnhaol ar bobl anabl. Bydd caniatáu i wasanaethau cyswllt agos	Canfu Adroddiad Cyngor ar Bopeth: An Unequal Crisis fod cyfran uwch o bobl anabl (1 o bob 4) yn wynebu colli eu swyddi na'r boblogaeth gyffredinol (1 o bob 6). Mae dadansoddiad gan Lywodraeth Cymru o ddata'r Arolwg Blynyddol	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Dylai eithriadau ac esgusodion rhesymol dros greu aelwydydd estynedig

	aros ar agor hefyd yn helpu i leihau effeithiau andwyol ar bobl anabl. Negyddol: Yng nghyfnod cynnar y pandemig, roedd pobl anabl yn fwy tebygol o fod ar ffyrlo ac mae'n bosibl y caiff y patrwm hwn ei ailadrodd. I bobl anabl, mae'n bosibl y bydd yr teimlad o fod yn ynysig a'r effeithiau negyddol ar eu hiechyd oherwydd problemau iechyd meddwl yn cynyddu. Negyddol: Yng nghyfnod cynnar y pandemig, gwelodd rhai pobl anabl ostyngiad yn eu pecyn gofal gan awdurdodau lleol neu newidiadau eraill yn y cymorth sydd ar gael. Roedd hyn yn effeithio ar ansawdd bywyd a llesiant pobl. I rai pobl anabl, efallai na fydd eu cartref yn lle diogel. Gallai'r gofyniad i aros gartref eu gwneud yn agored i niwed arall a gallai fod yn esgus rhesymol i eraill gadw gwasanaethau draw. Gall gofynion aros gartref a chyfyngiadau eraill effeithio'n fwy difrifol ar rai pobl anabl nag eraill. Gallai hyn fod oherwydd bod cadw at drefn arferol yn helpu i reoli eu llesiant neu oherwydd anhawster i	o'r Boblogaeth yn 2019 yn awgrymu bod gan bobl anabl gynrychiolaeth uwch mewn tafarndai, bwytai a chaffis yng Nghymru, gyda 19% o'r rhai mewn cyflogaeth yn cael eu dosbarthu'n anabl (mae'r grŵp hwn yn cynrychioli 15% o'r cyfan mewn cyflogaeth). Mae adborth gan ofalwyr yn nodi bod diffyg darpariaeth arbenigol ar gyfer rhai grwpiau, fel y rheini sy'n gofalu am rywun ag anabledd dysgu, awtistiaeth neu ddementia, sy'n llai tebygol o allu deall a delio â'r tarfu ar eu trefn arferol. Dangosodd yr arolwg Coronafeirws a Fi fod plant a phobl ifanc anabl yn fwy tebygol o sôn am effaith negyddol ar eu hiechyd meddwl a bod cau gwasanaethau yn cael effaith fawr ar sut roedden nhw'n teimlo. Gall cyfyngiadau symud effeithio'n anghymesur ar bobl anabl. Efallai y bydd lle diogel a phriodol yn brin gartref neu yn eu hardal leol ac efallai y bydd angen teithio i leoliad pellach i ffwrdd. Bydd unrhyw gyfyngiad ar amllder ymweliadau allanol yn effeithio'n fwy sylweddol ar rai pobl anabl. Yn ei adroddiad ar anghydraddoldebau ac	os ydych yn byw ar eich pen eich hun, ac i gyfarfod o dan do i ddarparu gofal, liniaru effeithiau gwaethaf y mesurau.
--	--	---	--

	gyfleu neu ddeall yr angen am gyfyngiadau penodol. Roedd cau 'gwasanaethau cyswllt personol' hefyd yn effeithio ar bobl anabl – yn enwedig gwasanaethau therapiwtig, yn cael effaith negyddol ar lesiant corfforol a meddyliol.	effaith COVID-19^[1], nododd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau fod cadw pellter cymdeithasol a'r newidiadau i'n hamgylchedd adeiledig yn effeithio'n arbennig ar bobl anabl.	
<i>Ailbennu Rhywedd (y broses o newid rhywedd a phobl Drawsryweddol)</i>	Negyddol: Roedd rhywfaint o dystiolaeth yn gynharach yn y pandemig am effaith y gofyniad i aros gartref ar rai pobl yr oedd eu teuluoedd yn negyddol neu'n elyniaethus o ran hunaniaeth rhywedd yr unigolyn. Gallai gofyniad i aros adref ailgyflwyno'r materion hyn.		
<i>Beichiogrwydd a mamolaeth</i>	Negyddol: Mae amrywiaeth o faterion wedi'u nodi ar gyfer beichiogrwydd a mamolaeth o ganlyniad i'r cyfyngiadau symud. Mae'r rhain wedi amrywio o ddylanwadu ar benderfyniadau menywod p'un ai i gael genedigaethau naturiol os nad yw eu partner yn bresennol, i anawsterau gyda bwydo ar y fron. Gellid teimlo'r effeithiau negyddol hyn eto yn ystod cyfnodau parhaus o'r cyfyngiadau llymach ar Lefel Rhybudd 4.	<u>Nododd yr arolwg babanod yn ystod cyfnod o gyfyngiadau</u> fod ychydig dros chwarter (28%) o'r rhai sy'n bwydo ar y fron yn teimlo nad ydynt wedi cael y cymorth yr oedd ei angen arnynt. Roedd dros hanner yr ymatebwyr yn bwydo ar y fron (55%), ond nid oedd dros hanner y rhai a oedd yn defnyddio fformiwla wedi bwriadu gwneud hynny (53%). Nododd yr adroddiad bod bron i hanner (47%) o rieni yn dweud bod eu baban wedi mynd yn fwy dibynnol arnynt. Roedd chwarter (26%) yn dweud bod eu babi'n crio mwy nag arfer. Roedd nifer y	Mesurau lliniaru: Bydd gwasanaethau cyhoeddus hanfodol a gofal plant (gan gynnwys Dechrau'n Deg) yn parhau ar agor yn ystod cyfyngiadau Lefel Rhybudd 4 a byddant yn helpu i ddarparu cymorth i'r grŵp hwn.

		rhai a nododd gynnydd mewn babanod yn crio, strancio a bod yn fwy dibynnol arnynt ddwywaith mor uchel ymhlith y rhai ar yr incwm isaf o gymharu â'r rhai ar yr uchaf. Nododd yr adroddiad hwn hefyd fod 6 o bob 10 rhiant yn rhannu pryderon sylweddol am eu hiechyd meddwl.	
<i>Hil (gan gynnwys gwahanol leiafrifoedd ethnig, Sipsiwn a Theithwyr a Mudwyr, Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid)</i>	Cadarnhaol: Dangoswyd bod COVID-19 yn cael effaith anghymesur ar bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig, felly bydd mesurau i reoli'r feirws o fudd arbennig i'r grŵp hwn. Negyddol: Amlygodd adroddiad Is-grŵp Economaidd-Gymdeithasol COVID-19 Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig faterion gorlenwi mewn cartrefi i bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. Bydd gofyniad i aros adref yn effeithio'n anghymesur ar bobl sy'n byw mewn amodau gorlawn. Negyddol: Mae pobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yn fwy tebygol o weithio o fewn y sector lletygarwch yng Nghymru na phobl wyn.	Ceir ystod o dystiolaeth wahanol ar yr effaith anghymesur ar y gymuned Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig (e.e. ONS, Grŵp cynghori Llywodraeth Cymru ar Bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig, Coronafeirws a Fi). Dywedodd plant a phobl ifanc o gefndir Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig fod y cyfyngiadau'n effeithio ar eu gallu i gynnal corff a meddwl iach, a bod diffyg lle neu fyw mewn cartref gorlawn yn gwneud hyn yn anoddach. Mae pobl dduon Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yn cynnwys 12% o weithwyr mewn tafarndai, caffis a bwytai Adroddodd y Resolution Foundation ar 27 Hydref fod 9 y cant o'r rhai a fu ar ffyrlo wedi colli eu swyddi.	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Mae pecyn Llywodraeth Cymru wedi'i dargedu'n benodol at y sector lletygarwch a thwristiaeth. Bydd cadw lefelau'r hysbysiadau cosb benodedig yn gymharol isel, eu hadolygu'n rheolaidd a'r Heddlu'n parhau i ddefnyddio "dull 4E" lle mae gorfodi yn ddewis olaf, oll yn helpu i liniaru'r effeithiau o ran cydraddoldeb hiliol Dylai'r eithriadau a'r esgusodion rhesymol dros greu aelwydydd estynedig os ydych yn byw ar eich pen eich hun, ac i gyfarfod o dan do i ddarparu gofal, liniaru effeithiau gwaethaf y mesurau tymor byr.

	Negyddol: Bydd cau rhai sectorau yn cael effaith anghymesur ar bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. Gall fod effaith andwyol arbennig hefyd ar fusnesau Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig sy'n gwerthu bwydydd diwylliannol arbenigol, fel bwyd ethnig, sydd eisoes yn ei chael hi'n anodd cynnal cwsmeriaid oherwydd prinder cynhyrchion bwyd. Negyddol: Bydd cau ysgolion hefyd yn cael effaith andwyol ar bobl hyn y genhedlaeth Windrush ac o gefndir Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig sydd wedi sôn am deimlo'n ynysig a gorbryder, iselder ac anawsterau iechyd meddwl yn gysylltiedig â bod o dan gyfyngiadau ac wedi'u hynysu mewn cartrefi i ffwrdd oddi wrth aelodau eu cymuned neu eu teulu. Negyddol: Cafwyd rhywfaint o dystiolaeth bod niferoedd anghymesur o hysbysiadau cosb benodedig wedi'u rhoi i bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. Gall creu troseddau newydd a allai arwain at gyflwyno hysbysiadau cosb benodedig gael effaith andwyol ar gymunedau Pobl Dduon, Asiaidd a	Roedd y gyfradd hon ar ei huchaf ymhlith pobl 18-24 oed, gweithwyr o gefndir Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd ethnig, a'r rhai ar gyflog isel. Adroddwyd bod 24% o famau Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig wedi dweud eu bod yn cael trafferth bwydo eu plant. Dosbarthwyd 10% o hysbysiadau cosb benodedig yng Nghymru hyd at 22 Medi i bobl sy'n nodi eu bod o gefndir Asiaidd neu Tsieineaidd, sy'n cynrychioli tua 2% o'r boblogaeth. Nid yw'n glir beth sydd wedi sbarduno'r gwahaniaethau o ran hysbysiadau cosb benodedig neu a oes gwahaniaethau ychwanegol nad ydym yn gwybod amdanynt, o ystyried y data cyfyngedig. Mae dadansoddiad Llywodraeth Cymru o ddata'r Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth ar gyfer 2019 yn amcangyfrif bod 12% o'r rhai sydd mewn cyflogaeth mewn tafarndai a bwytai yng Nghymru o gefndir Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig (tra bod y grŵp hwn ond yn cynrychioli 5% o'r holl bobl mewn cyflogaeth yng Nghymru).	
--	---	---	--

	Lleiafrifoedd Ethnig. Gall y cyfyngiadau ar deithio gael effaith andwyol ar bobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig sydd â theulu mewn mannau eraill yn y DU neu dramor.		
<i>Crefydd, cred a diffyg cred</i>	Cadarnhaol: Bydd addoldai yn aros ar agor ac yn cael gweithredu mewn ffordd ddiogel o ran COVID. Bydd hyn yn cael effaith gadarnhaol ar grwpiau ffydd.		
<i>Rhyw / Rhywedd</i>	Cadarnhaol: Mae tystiolaeth glir bod COVID-19 yn cael effaith anghymesur ar iechyd dynion. Felly bydd mesurau i ddod â'r feirws yn ôl dan reolaeth a lleihau trosglwyddo yn cael effaith gadarnhaol ar ddynion. Negyddol: Bydd y cyfyngiadau ar y sector lletygarwch yn effeithio ar fenywod gan eu bod yn cael eu cynrychioli'n anghymesur yn y sector. Maent hefyd yn fwy tebygol o gael eu effeithio os bydd yn rhaid i'w plentyn hunanynysu gan eu bod yn tueddu i ysgwyddo mwy o'r gwaith o ofalu am blant. Negyddol: Mae tystiolaeth dda o gyfnod cynnar y pandemig bod y cyfrifoldebau gofalu ychwanegol sy'n codi o'r pandemig, gan gynnwys gofal plant, yn cael ei ysgwyddo'n anghymesur gan fenywod. Bydd hyn yn effeithio ar allu rhai	Mae 76% o'r hysbysiadau cosb benodedig a roddwyd hyd at 22 Medi wedi rhoi i ddynion. Nid yw'n glir beth sydd wedi sbarduno'r gwahaniaethau o ran rhyw a hysbysiadau cosb benodedig, o ystyried y data cyfyngedig. Mae dadansoddiad Llywodraeth Cymru o ddata'r Arolwg Blyneddol o'r Boblogaeth ar gyfer 2019 yn amcangyfrif bod 50% o'r rhai sydd mewn cyflogaeth yng Nghymru mewn tafarndai a bwytai yn fenywod, tra bod menywod yn cynrychioli 47% o'r holl bobl mewn cyflogaeth yng Nghymru. Mae canfyddiadau'r arolwg yn awgrymu y gallai menywod elwa ar ailgydio mewn rhyngweithio cymdeithasol 'normal', fel pryd o fwyd gyda ffrindiau neu deulu/teulu estynedig,	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru rhai o effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr. Bydd cadw lefelau'r hysbysiadau cosb benodedig yn gymharol isel, eu hadolygu'n rheolaidd a'r Heddlu'n parhau i ddefnyddio "dull 4E" lle mae gorfodi yn ddewis olaf, oll yn helpu i liniaru'r effeithiau ar gydraddoldeb rhywiol Mae'r gallu i gael gofal plant – neu i rieni sengl greu aelwyd estynedig - yn ceisio lliniaru effaith anghymesur y gofyniad i aros gartref ar fenywod. Bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau y gall gwasanaethau allweddol barhau i weithredu, gan gynnwys wyneb yn wyneb yn ystod cyfyngiadau Lefel 4 (er enghraifft, gwasanaethau

	menywod i weithio ac ar eu hiechyd a'u llesiant. Mae pryder y bydd hyn hefyd yn cael effaith tymor hwy ar yrfaedd menywod a'u gallu i gamu ymlaen yn eu gyrfa. Negyddol: Mae tystiolaeth o alw cynyddol am gymorth gyda thrais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol yn dilyn y cyfyngiadau symud cenedlaethol. Bydd unrhyw fesurau sy'n dweud wrth bobl am aros adref a chyfyngu ar y mannau lle gallant fynd i wneud datgeliad yn cynyddu'r risgiau hynny ac yn cyfyngu ar y cyfle i gael gafael ar gymorth neu gefnogaeth. Negyddol: Derbyniodd dynion nifer anghymesur o hysbysiadau cosb benodedig.	a allai roi hwb i lesiant seicolegol. Menywod yw'r rhan fwyaf o'r rhai sy'n darparu gofal, bod hynny â thâl neu'n ddi-dâl, a menywod yw'r rhan fwyaf o'r gweithwyr ieuchyd, ac maent yn fwy tebygol na dynion o roi gofal di-dâl gartref (Grŵp Cyllideb Menywod, COVID-19: Materion Rhywedd a Chydraddoldeb) Gofalwyr sy'n gweithio, a fydd yn gorfod cydbwysu agor gwasanaethau lleol a gofalu am berson sy'n agored i niwed. (<i>Carers UK</i>)	cymdeithasol, gwasanaethau trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol a Dechrau'n Deg).
<i>Cyfeiriadedd rhywiol (Lesbiaidd, Hoyw a Deurywiol)</i>	Negyddol: Mae rhywfaint o dystiolaeth o gyfnod cynnar y pandemig am effaith y gofyniad i aros gartref ar rai pobl yr oedd eu teuluoedd yn negyddol neu'n elyniaethus o ran cyfeiriadedd rhywiol yr unigolyn. Gallai gofyniad i aros gartref ailgyflwyno'r materion hyn.		
<i>Priodas a phartneriaeth sifil</i>	Negyddol: Mae mesurau Lefel Rhybudd 4 yn cyfyngu ar nifer y gwesteion a all fynychu seremoni priodas neu bartneriaeth sifil (gan gynnwys priodasau dyneiddiol).	Roedd pobl a oedd yn briod neu'n cyd-fyw yn llai tebygol na'r cyffredin o deimlo'n unig (unigrwydd cronig ac unigrwydd oherwydd cyfyngiadau symud) (arolwg barn a ffordd o fyw ONS, 20 Mai).	

<i>Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed</i>	Cadarnhaol: Bydd cadw ysgolion, a cholegau ar agor (hyd yn oed os oes rhaid i hyn fod drwy ddysgu o bell gartref) yn cael effaith gadarnhaol ar blant a phobl ifanc, yn enwedig y rhai sy'n agored i niwed neu o gefndiroedd difreintiedig. Fodd bynnag, nid yw'r posibilrwydd y bydd plant yn gweithio gartref yn cael ei ystyried yn rhywbeth mor gadarnhaol, ac yn sicr nid yn y tymor canolig na'r tymor hir. Negyddol: Mewn sefyllfa lle mae angen dysgu o bell neu ddysgu cyfunol, gallai plant o deuluoedd incwm is fod o dan anfantais oherwydd bod cost TG (o bosibl) yn eu rhoi o dan anfantais o ran hwyluso addysg eu plant. Negyddol: Mae peryg y bydd cyfyngiadau Lefel Rhybudd 4 yn niweidio iechyd meddwl plant, yn enwedig o ran cynyddu teimladau o unigrwydd neu o fod yn ynysig yn ystod y cyfyngiadau mwyaf llym. Negyddol: Bydd effeithiau economaidd negyddol a brofir gan y teulu yn effeithio ar blant. Negyddol: Mae cau lleoliadau adloniant a chwaraeon (sinemâu, arcedau bowlio, mannau chwarae o dan do a'r holl weithgareddau a drefnir yn	Mae'r dystiolaeth o'r cyfyngiadau symud cyntaf yn dangos bod yr effaith ar blant sy'n agored i niwed a phlant difreintiedig wedi bod yn arbennig o ddifrifol. Yn yr holiadur Coronafeirws a Fi, nodwyd mai'r prif beth a oedd yn cael effaith ar deimladau plant a phobl ifanc oedd methu â gallu gweld ffrindiau. Yn yr arolwg Coronafeirws a Fi, plant o gefndir Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig a oedd fwyaf tebygol o ddweud bod angen help arnynt i sicrhau bod gan eu teulu ddigon o fwyd. Maent yn fwy tebygol o roi gwybod am arwyddion o ansicrwydd bwyd. Adroddwyd am hyn hefyd gan randdeiliaid sy'n gweithio'n uniongyrchol gyda'r gymuned Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig	Mae Llywodraeth Cymru wedi blaenoriaethu teuluoedd sydd mewn tlodi drwy, er enghraifft, y Gronfa Cymorth Dewisol a'r Gronfa Datblygu Plant ar gyfer plant sydd mewn perygl o oedi datblygiadol. Yn ystod yr wythnos yn dechrau ar 14 Rhagfyr, gosododd Llywodraeth Cymru gysail trwy ddeddfu i sicrhau, pe bai ysgolion cynradd yn penderfynu cau, y byddent yn parhau i gynnig darpariaeth addysg i ddysgwyr sy'n agored i niwed a phlant gweithwyr hanfodol – cedwir yr opsiwn i ddod â'r gyfarwydddeb hon i rym eto, yn y dyfodol. Mae canllawiau'n cael eu datblygu i gyfleu hyblygrwydd y cyfyngiadau i addasu i anghenion grwpiau penodol, h.y. yr esgusodion rhesymol y gellir eu defnyddio gan gynnwys y gallu i fynd allan. Bydd cyfathrebu'n uniongyrchol â phlant a phobl ifanc yn cael ei wella drwy hysbysebion a dylanwadwyr a fydd yn targedu sianeli cyfryngau cymdeithasol a ddefnyddir fwyaf gan bobl ifanc (er enghraifft, TikTok) ac fe'u defnyddir i drosglwyddo negeseuon 'Diogelu Cymru'.
---	---	--	--

	yr awyr agored) yn lleihau'r opsiynau hamdden sydd ar gael i blant a phobl ifanc.		Mae'r cyfyngiadau yn Lefel Rhybudd 4 sy'n ymwneud â gweithgareddau awyr agored wedi'u trefnu, fel arfer yn cynnwys plant a'u rhieni/gwarcheidwaid yn teithio ac o bosibl yn cymysgu ag aelwydydd eraill. Y risg gynyddol o drosglwyddo yw'r hyn y mae cyfyngiadau Lefel Rhybudd 4 yn ceisio'i osgoi.
<i>Aelwydydd incwm isel</i>	Negyddol: Mae natur cyflogaeth yn y sectorau yr effeithir arnynt fwyaf yn golygu y bydd effeithiau'n tueddu i waethygu anghydraddoldebau – mae'r rhai yr effeithir arnynt fwyaf yn tueddu i fod ar gyflog isel, mewn cyflogaeth ansicr, ac yn ifanc.	Mae data dros dro ar gyfer 2020 o'r Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion yn darparu amcangyfrifon ar gyfer cyflog gros fesul awr a fesul wythnos, yn ôl codau Dosbarthiad Diwydiannol Safonol (SIC) 2-ddigid yng Nghymru. Ar gyfer Gweithgareddau Gwasanaethau Bwyd a Diod (cod SIC 56), y cyflog gros canolrifol yr awr oedd £8.20 – sef £4.22 yn is na chanolrif Cymru ar gyfer holl swyddi gweithwyr, sef £12.42. O ran cyflog gros yr wythnos yn y sector hwn, £140.40 yw'r canolrif – tua £299.60 yn is na chanolrif Cymru. Gan ddefnyddio'r un data, amcangyfrifir bod o leiaf 80% o weithwyr Gweithgareddau Gwasanaethau Bwyd a Diod yn cael cyflog gros is yr awr na chanolrif Cymru. Adroddodd y Resolution Foundation ar 27 Hydref	Bydd pecyn cymorth Llywodraeth Cymru ac estyniad Llywodraeth y DU i'r cynllun ffyrlo yn helpu i liniaru effeithiau andwyol y mesur hwn yn y tymor byr er ein bod yn cydnabod y bydd yn rhaid i lawer ymdopi ar lai o arian nag arfer gan fod y ffyrlo yn darparu 80% o gyflog unigolyn. Mae hefyd yn arbennig o anodd i rai categorïau o weithwyr fel y rhai sydd ar gontractau dim oriau, gweithwyr asiantaeth a chynlluniau lleoliadau gwaith eraill.

		fod 9 y cant o'r rhai a fu ar ffyrlo wedi colli eu swyddi. Roedd y gyfradd hon ar ei huchaf ymhlith pobl 18-24 oed, gweithwyr o gefndir Du, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig, a'r rhai ar gyflog isel. <i>Arolwg Llesiant Iechyd Cyhoeddus Cymru:</i> mae'r rheini sy'n byw yn yr ardaloedd mwyaf diffreintiedig yng Nghymru yn fwy tebygol o fod yn hunanynysu ac o deimlo'n bryderus ac ynysig yn ystod cyfyngiadau'r coronafeirws, yn ogystal â bod yn fwy pryderus am eu hiechyd meddwl.	
--	--	--	--

Atodiad B: Y Dosbarthiad Diwydiannol Safonol (SIC) a ddefnyddiwyd ar gyfer dadansoddiad lefel 4

Isod ceir diffiniadau SIC o Fanwerthu nad yw'n Hanfodol, Lletygarwch a Thwristiaeth gysylltiedig arall. Sylwer, er bod Lletygarwch yn cael ei ddiffinio fel Llety a Bwyd, mae llawer o hyn mewn gwirionedd yn rhan o Dwrystiaeth.

Mae'r rhestr at ddibenion dadansoddi yn unig a gall fod ychydig yn wahanol i'r [canllawiau](#) swyddogol.

Manwerthu nad yw'n hanfodol

- 9200 : Gweithgareddau hapchwarae a betio
- 4719 : Manwerthu arall mewn siopau nad ydynt yn arbenigol
- 4741 : Manwerthu cyfrifiaduron, unedau perifferol a meddalwedd mewn siopau arbenigol
- 4742 : Manwerthu offer telathrebu mewn siopau arbenigol
- 4743 : Manwerthu offer sain a fideo mewn siopau arbenigol
- 4751 : Manwerthu tecstilau mewn siopau arbenigol
- 4752 : Manwerthu nwyddau haearn, paent a gwydr mewn siopau arbenigol
- 4753 : Manwerthu carpedi, rygiau, gorchuddion waliau a lloriau mewn siopau arbenigol
- 4754 : Manwerthu offer cartref trydanol mewn siopau arbenigol
- 4759 : Manwerthu dodrefn, offer goleuo ac eitemau eraill i'r cartref mewn siopau arbenigol
- 4761 : Manwerthu llyfrau mewn siopau arbenigol
- 4762 : Manwerthu papurau newydd a deunydd ysgrifennu mewn siopau arbenigol
- 4763 : Manwerthu recordiadau cerddoriaeth a fideos mewn siopau arbenigol
- 4765 : Manwerthu gemau a theganau mewn siopau arbenigol
- 4771 : Manwerthu dillad mewn siopau arbenigol
- 4772 : Manwerthu esgidiau a nwyddau lledr mewn siopau arbenigol
- 4774 : Manwerthu nwyddau meddygol ac orthopedig mewn siopau arbenigol
- 4775 : Manwerthu eitemau cosmetig ac ymolchi mewn siopau arbenigol
- 4777 : Manwerthu watshys a gemwaith mewn siopau arbenigol
- 4778 : Manwerthu nwyddau newydd mewn siopau arbenigol
- 4779 : Manwerthu nwyddau ail-law mewn siopau
- 4781 : Manwerthu drwy stondinau a marchnadoedd bwyd, diodydd a chynhyrchion tybaco
- 4782 : Manwerthu drwy stondinau a marchnadoedd tecstilau, dillad ac esgidiau
- 4789 : Manwerthu drwy stondinau a marchnadoedd nwyddau eraill

Lletygarwch

- 55: Llety
- 56: Gweithgareddau gwasanaeth bwyd a diod

Twristiaeth arall

- 7911 : Gweithgareddau asiantaethau teithio
- 7912 : Gweithgareddau gweithredwyr teithiau
- 7990 : Gwasanaeth archebu arall a gweithgareddau cysylltiedig
- 9001 : Y celfyddydau perfformio
- 9002 : Gweithgareddau cymorth ym maes y celfyddydau perfformio
- 9003 : Creu artistig
- 9004 : Gweithredu cyfleusterau celfyddydol
- 9102 : Gweithgareddau amgueddfa
- 9103 : Gweithredu safleoedd ac adeiladau hanesyddol ac atyniadau tebyg i ymwelwyr
- 9104 : Gerddi botanegol a sŵlegol a gweithgareddau gwarchodfeydd natur
- 9311 : Gweithredu cyfleusterau chwaraeon
- 9319 : Gweithgareddau chwaraeon eraill
- 9321 : Gweithgareddau parciau difyrrwch a pharciau thema
- 9329 : Gweithgareddau difyrrwch a hamdden eraill

Y diwydiannau sy'n weddill

5914 : Gweithgareddau taflunio ffilmiau
7420 : Gweithgareddau ffotograffig
8551 : Addysg chwaraeon a hamdden
9001 : Y celfyddydau perfformio
9002 : Gweithgareddau cymorth ym maes y celfyddydau perfformio
9101 : Gweithgareddau llyfrgell ac archif
9312 : Gweithgareddau clybiau chwaraeon
9313 : Cyfleusterau ffitrwydd
9491 : Gweithgareddau sefydliadau crefyddol
9511 : Atgyweirio cyfrifiaduron ac offer perifferol
9512 : Atgyweirio offer cyfathrebu
9521 : Atgyweirio dyfeisiau electronig defnyddwyr
9522 : Atgyweirio dyfeisiau cartref a chyfarpar y cartref a'r ardd
9523 : Atgyweirio esgidiau a nwyddau lledr
9524 : Atgyweirio celfi a deunyddiau dodrefnu'r cartref
9525 : Atgyweirio watshys, clociau a gemwaith
9529 : Atgyweirio nwyddau personol a nwyddau cartref eraill
9601 : Golchi a sychlanhau cynhyrchion tecstilau a ffwr
9602 : Trin gwallt a thriniaeth harddwch arall
9604 : Gweithgareddau llesiant corfforol
9609 : Gweithgareddau gwasanaethau personol eraill nad ydynt wedi'u dosbarthu yn unman arall